

Uvodnik

Jurij Paljk

Smo še zmožni "potegniti skupaj"?

Javni praznik pred Trgovskim domom v Gorici, ki ga ob stoletnici te stavbe in nekdanje slovenske ustanove prirejajo naše organizacije, bo pokazal več stvari, v prvi vrsti to, če še smo ali nas več skorajda ni, v mestu in tudi v širši okolici. Če bomo v soboto, 27. novembra, ob 15. uri zares številni pred nekdanjim Trgovskim domom, bo to pomenilo, da smo še zmožni "potegniti skupaj", ko gre za pomembne stvari; če pa bomo prisotni samo tisti, ki smo zaradi takih ali drugačnih razlogov že itak vedno v prvih vrstah, ko gre za "našo stvar", potem bo to samo še en znak, da nas je vedno manj. Ne pozabimo, da bo sobotna proslava pred Trgovskim domom, ki seveda ni vseh vsem nasprotnikom Slovencev, tudi dokaz, koliko smo Slovenci še sposobni nagovoriti italijanske prijatelje, da se nam pridružijo, ko gre za "našo stvar". Nov namen Trgovskega doma, ki ga določa zaščitni zakon, ni več isti, kot je bil nekoč, saj se po novem govori o tem, da bo to postal središče goriških kultur in zato Trgovski dom ni več samo "naša stvar".

Ko govorimo o Goriški in goriškem prostoru, večkrat govorimo o skupni kulturi treh narodov, ki danes živimo na Goriškem na obeh straneh državne meje. Slovenci, ki živimo v Italiji, dodajamo, da smo sami tudi del "enotnega kulturnega prostora slovenskega naroda", in znamo najti še vrsto takih visokodonečih izrazov, ki navadno lepo zvenijo, a zelo malo v stvarnem življenju pomenijo.

O presejanju in padanju državnih in drugih meja na Goriškem smo že pisali do onemoglosti, toliko, da se nam nekaterim naravnost gabi že sam izraz "padec meje", kaj šele dejstvo, da v Gorici ni niti ene same italijanske šole, na kateri bi poučevali vsaj nekaj ur letno osnove slovenske kulture, jezika, zgodovine sosedov.

Navadili smo se na veliko stvari, tudi na načrtno pritiskanje večinskega naroda na našo manjšino, ki se kaže danes v dejstvu, da se zaščitni zakon načrtno ne izvaja. Naučili smo se tudi na to, da v krajevnem italijanskem časopisu lahko prav vsakdo objavi pismo, v katerem nesramno piše, kako da nam Slovincem nič ne manjka, da imamo že itak vsega preveč in je zato iskanje prostorov v Trgovskem domu samo še ena nedostojna zahteva slovenske manjšine.

Naučili smo se na marsikaj in vse to nas je že dodobra načelo, saj nas je vedno manj, še posebno takih, ki smo še pripravljeni javno povedati, da smo še tu in nameravamo tu tudi ostati.

38 prvošolčkov v tržaških osnovnih šolah s slovenskim učnim jezikom, polovica slovenskih dijakov, ki se je po končani srednji šoli vpisala na italijanske šole, sta podatka, ki govorita sama. Pri nedeljski slovesni maši (ob imenovanju cerkve v konkatedralo) v Novi Gorici so bili trije (!) slovenski verniki iz zamejstva...

"Mislim, da ima slovenska manjšina največje probleme z večinskim italijanskim narodom, s slovenskim narodom iz domovine jih ima zelo velike in seveda največji problem ima sama s seboj!" mi je dejal minuli teden izobraženec, ki deluje v okviru našega naroda.

Zato, ker se ne nameravamo izseliti, je prav, da se praznika pred Trgovskim domom udeležimo! Če seveda hočemo še obstati kot skupnost, kot narodna manjšina.

Foto DP

"Kdor uničuje družino, temeljno tkivo človeškega sožitja, in pri tem ne spoštuje njene istovetnosti ter sprevrača njene naloge, povzroča globoko rano družbi in s tem pogosto tudi nepopravljivo škodo."

**Janez Pavel II.
23. novembra 2004**

1954/2004

petdeset let za sožitje
da cinquant'anni per
la convivenza

Osrednja proslava ob 50-letnici ustanovitve
Slovenske kulturno-gospodarske zveze

Kulturni dom v Trstu
nedelja / 28. novembra / ob 17. uri

SKGZ
slovenska kulturno-gospodarska zveza
www.skgz.org

SLOVENSKA KONZULTA
PRI OBČINI GORICA

SKGZ - SSO
ZSKD - ZSKP

**SPOMINSKA MANIFESTACIJA OB 100-LETNICI
TRGOVSKEGA DOMA V GORICI**

Sobota, 27. novembra, ob 15. uri
v Gorici na Verdijevem korzu pred Trgovskim domom
Vabljeni!

Obletnica SLORI-ja

Slovenski raziskovalni inštitut je v Trstu praznoval 30-letnico obstoja in delovanja

3

Knjižna zbirka GMD

V Gorici so predstavili knjižno zbirko Goriške Mohorjeve družbe za leto 2005

9

Ob volilni zmagi SDS v Sloveniji

Deželni tajnik SSk dr. Terpin je čestital Janši

Špoštovani g. mandatar, Janez Janša!

Z velikim veseljem smo v naši stranki, Slovenski skupnosti sprejeli vest, da Vam je Predsednik Republike poveril mandat za sestavo nove vlade R. Slovenije, to je podprla tudi trdna večina v Državnem zboru.

Dovolite mi zato, da Vam ob tem Vašem imenovanju iskreno čestitam v imenu Slovenske skupnosti in svojem, pa tudi vseh tistih Slovencev v Italiji, ki jih veže, kot nas, neločljiva vez z našo matično domovino, Republiko Slovenijo.

Prevzeli ste skrb za razvoj naše

matične države in našega naroda v celoti, saj sodi med prioritete naloge izvršne oblasti tudi ustavna obveza za Slovence, ki živimo izven meja naše matične domovine.

Prijeto nas je presenetil Vaš programski govor v Državnem zboru - pravzaprav nas ni presenetil, pač pa, bolje rečeno, nas je osrečil, saj nam je znana Vaša osebna skrb za našo manjšino, kot tudi za rojake na Koroškem -, ko ste napovedali dodatna prizadevanja za obstoj in razvoj naše manjšine, predvsem pa ste takoj izpolnili in konkretno odgovorili na eno od zahtev obeh manjšin, naše

in tiste na Koroškem, ko ste v Državnem zboru predlagali in omogočili odobritev spremembe Zakona o vladi, na podlagi katere prehaja skrb za manjšine in Slovence po svetu na Predsedstvo vlade, ustrežni službi pa bo odslej načeloval državni sekretar, se pravi oseba s politično in ne samo uradniško funkcijo.

Gre za nas za zelo pomembno politično izbiro, ki predpostavlja seveda posebno občutljivost za manjšinska vprašanja, ki v zadnjem času žal niso bila med prioriteta v najodgovornejših mestih slovenskih oblasti. Zato smo Vam še posebej hvaležni.

/ stran 15
Damijan Terpin

Deželni tajnik Slovenske skupnosti

Ob oblikovanju novega statuta

Dežela Furlanija-Juljska krajina in Slovenci

Na osnovi 116. člena ustave je bila avtonomna dežela Furlanija-Juljska krajina ustanovljena šele z ustavnim zakonom z dne 31. januarja 1963, medtem ko sta bili deželi Tridentinsko-Gornje Poadižje in Dolina Aoste ustanovljeni že v samem začetku leta 1948. Prve deželne volitve so bile 10. maja 1964. Letos je torej poteklo 40 let od njene ustanovitve. V tem obdobju so se zvrstile številne in globoke spremembe na vseh področjih. Zato je povsem naravno, da tudi njen statut potrebuje mnoge dopolnitve in spremembe. S to ugotovitvijo se strinjajo vse politične sile, ki so zato ugodno ocenile pobudo sedanjega deželnega odbora s predsednikom Riccardom Illyjem na čelu, da se oblikuje nov statut. V ta namen je bila pred meseci ustanovljena posebna komisija, imenovana konvencija, ki je po zaslišanju predstavnikov številnih družbenih sil in združenj civilne družbe sestavila osnutek novega deželnega statuta. Pri tem je upoštevala vse glavne težnje in predloge

zaslišanih strani, med temi tudi slovenskih organizacij. O tem osnutku bi se moral v najkrajšem času izreči deželni svet kot zakonodajni in predstaviški organ deželnega prebivalstva. Do pred kratkim je vse kazalo, da z okvirnimi nastavki novega statuta v bistvu soglašajo vse glavne politične sile levosredinskega in desnosredinskega pola. Nekaj polemike je bilo v zvezi s potrditvijo Trsta kot glavnega mesta Dežele, ki se je pa kmalu podelila. Pred dobrim mesecem pa je začelo nekaj "vret" v furlanskih krogih, ki zahtevajo, da se območje Furlanije vidno ovrednoti v novem deželnem statutu. Značilno je, da je ta "furlanski val" prečno zajel predstavnike različnih političnih sil in drugih družbenih dejavnikov. Pred kratkim so pobudniki tega vala priredili v Vidmu javno zborovanje, na katerem so se nastopajoči govorniki bolj ali manj izrazito zavzemali za večjo vlogo Furlanije v deželni politični stvarnosti kot nekakšen protiutež Trstu. Slišale so se tudi zahteve po večji institucionalni avtono-

miji območja Furlanije, kar naj se odraža tudi v novem statutu. Nekateri tržaški krogi odgovarjajo, da bi tudi Trst oz. njegova pokrajina morala doseči ustrezno avtonomijo. Gorica za zdaj molči, vendar je očitno, da se znajde v kočljivem položaju, kako reagirati na omenjene težnje Vidma in Trsta.

Vedno v zvezi z oblikovanjem novega deželnega statuta smo v eni prejšnjih števil NG poročali o značilnem poskusu, da v njem ne bi prišla do izraza pravica do uporabe slovenskega jezika tako v poimenovanju Dežele kot v delovanju njenih struktur. Šele po posredovanju samega predsednika Illyja, ki je v ta namen sklical na posvet predstavnike vseh komponent Demokratskega zavezništva, tj. koalicije, ki podpira sedanjo deželno upravo, so se razhajanja glede rabe slovenščine razčistila. Prav v tem zadnjem tednu pa je za novo presenečenje poskrbela svetovalska skupina Naprej Italija, ki je izjavila, da ne podpira več prizadevanj za enotno oblikovanje statuta na podlagi zaključkov konvencije, temveč da bo predložila lasten predlog statuta po zgledu Severne lige in Nacionalnega zavezništva. Kot vidimo, se stališča pred razpravo o statutu v deželnem svetu zaostrejujejo. Če deželni svet ne bo v kratkem času sprejel osnutka novega statuta, ga parlament ne bo utegnil odobriti v obliki ustavnega zakona v tekoči mandatni dobi.

Ob vseh navedenih zapletljajih se oblikuje prepričanje, da se zgodba o statutu Furlanije-Juljske krajine ponavlja. Furlani so po vojni od ustavodajne skupščine zahtevali, naj se ustanovi samostojna dežela Furlanija, in so šele po uveljavitvi pariške mirovne pogodbe leta 1947 pristali, da se ji priključi še tisti del Juljske krajine, ki je ostal v mejah Italije, konkretno sedanja goriška pokrajina. Sedaj spet zahtevajo avtonomno vlogo v sklopu Dežele.

Slovenci pa smo bili že dvakrat izigrani. Prvič leta 1947 ob zamrzitvi izvajanja 116. člena ustave, tj. takojšnje ustanovitve dežele Furlanije-Juljske krajine, drugič pa leta 1963 ob sprejemanju deželnega statuta, ki slovenske manjšine niti ne omenja, akoravno je prav njena prisotnost bila odločilna, da je ustavodajna skupščina priznala naši Deželi posebno obliko avtonomije. Ali bomo sedaj ob oblikovanju novega deželnega statuta še v tretje izigrani?

Alojz Tul

Zapleti v italijanski notranji politiki

Hude razpoke v vladni večini

“Berlusconi preveč popušča fašistom in demokristjanom!”

Tako je voditelj Severne lige Umberto Bossi - v žargonu, ki je njemu lasten - povzel vsebino svojega triurnega pogovora s predsednikom vlade Berlusconiem. Ta ga je prejšnji teden obiskal v švicarski kliniki, kjer si bivši minister za ustavne spremembe Bossi pridobiva moč po hujši bolezn, ki ga je prizadela pred več meseci. Iz Bossijevega kratkega stavka neovržno izhaja, da Dom svoboščin preživlja globoko krizo, ki utegne biti celo usodna za sam njegov nadaljnji obstoj. V vladajočem zavezništvu sta v bistvu nastala dva tabora: v prvem sta Naprej Italija (FI) in Severna liga (LN), v drugem pa Nacionalno zavezništvo (AN) - po Bossiju fašisti - in Zveza krščanskih demokratov (UDC) - po Bossiju demokristjani.

Vzrokov hudega spora je več, a glavnega gotovo predstavlja raz-

lično tolmačenje "pogodbe", ki naj bi jo bil Berlusconi sklenil med volilno kampanjo za državnozborske volitve leta 2001, na katerih je zmagal Dom svoboščin, to je zavezništvo med pravkar omenjenimi političnimi skupinami. Temeljna postavka omenjene pogodbe naj bi bilo znižanje davčnih dajatev, češ da bi to bistveno pripomoglo k finančni sanaciji in torej tudi k postopnemu izboljšanju gospodarskega stanja v državi. Vlada pa pripravlja že svoj četrti in predzadnji finančni zakon v svoji legislaturi, zato naj bi po mnenju Berlusconija in njegovih najožjih sodelavcev bil skrajni čas, da se začne z izpolnjevanjem sprejetih obvez. Tako evropske kot upravne in nadomestne volitve so namreč jasno pokazale, da je Dom svoboščin po številu prejetih glasov občutno nazadoval, vse nadaljnje ankete pa kažejo, da se takšen trend nadaljuje. Vse to je zlasti predsedniku Berlusconiju

pognalo strah v kosti, tako da je pred dnevi javno zagrozil, da bo njegova stranka zahtevala razpis predčasnih volitev in nastopila samostojno, če se bodo ostale stranke sedanjega zavezništva še dalje protivile znižanju davkov na osebne dohodke, kot so se bile obvezale leta 2001 in zmagale na tedanjih državnozborskih volitvah. Tako Berlusconi kot tudi nekateri njegovi najožji sodelavci so se v tej zvezi tudi spotikali nad določili Pakta stabilnosti, ki natančno določa razmerje med javno zadolžitvijo in javnim primanjkljajem vsake države članice Evropske zveze. Znano je, da znaša italijanska zadolžitev kar 106% BDP, kar je ogromno, tako da Italiji neprestano grozi nevarnost, da prekorači mejo 3% BDP, ki jo določajo predpisi Evropske zveze za vse države članice, torej tudi za Italijo. Prav to je eden izmed glavnih vzrokov spora v vladajočem zavezništvu. Načelno so seveda vsi za znižanje davkov, vendar morajo za takšen ukrep biti na razpolago ustrezni denarni skladi, kar pomeni, da je treba primerno oklestiti izdatke.

/ stran 15
Drago Legiša

Cerkev Kristusa Odrešenika v Novi Gorici postala konkatedrala

Nuncij msgr. Santos Abril y Castello': "Individualnega krščanstva ni!"

Minulo nedeljo, 21. t.m., je bila v Novi Gorici v cerkvi Kristusa Odrešenika svečana maša, ki jo je vodil apostolski nuncij v Sloveniji msgr. Santos Abril y Castello' ob somaševanju slovenskih škofov. Odslej bo novogoriška cerkev konkatedrala, kar tudi pomeni, da bo v njej nekajkrat na mesec prisoten stik z goriškimi duhovniki in verniki. Goriška škof msgr. Metod Pirihi in pomožni škof dr. Jurij Bizjak, škofje dr. Franc Kramberger, msgr. Andrej Glavan, msgr. Dino De Antoni, domači župnik Gašper Rudolf so s stotimi duhovniki in veliko verniki sodelovali pri lepem bogoslužju. Več prihodnjic!

Foto JMR

Povejmo na glas

Naš pomen za državo Slovenijo

Medtem ko se v nas navadno porajajo spoznanja o tem, kaj nam kot manjšini država ozioroma matična domovina Slovenija pomeni, pa se redkeje vprašamo, kaj mi pomenimo zanje. In vendar je to vprašanje zanimivo in smiselno, saj nas privede do zanimive in pomenljive ugotovitve.

Pogostoma se sklicujemo na svoj t.i. strateški pomen, ki ga imamo za Slovenijo. In ta res ni tako majhen, saj lahko naša matična domovina plemeniti svoje cilje tudi na način, da je močnejša v misli na nas, upošteva naše izkušnje, ki lahko dopolnijo njene in si v skupnosti drugih narodov izbiri trdnjše mesto od tistega, ki ga že ima.

Pogostoma se sklicujemo na svoj t.i. politični pomen, ki ga imamo za Slovenijo. In ta res ni tako majhen, saj lahko naša matična domovina pridobiva na svoji politični prepričljivosti ravno s tem, da si v prizadevanju za razvoj in prihodnost naše manjšine utrjuje svoj položaj in je njen glas v Evropi in v svetu lahko prodornejši in opaznejši.

Pogostoma se sklicujemo na svoj posredovalni pomen, ki ga imamo za Slovenijo. In ta res ni tako majhen, saj lahko naša matična domovina z nami, ki že leta in leta bivamo v demokratskem zahodnem svetu, hitreje in učinkoviteje seže v prostor tja do Atlantika. Kot manjšina moremo torej biti okno v svet, povezovalni dejavnik, ki omogoča hitrejšo navezavo stikov in temeljitejši izkoristek že vzpostavljenih sodelovanj, kar je za mlado državo pomembno.

Pogostoma se sklicujemo na svoj gospodarski

in toliko bolj kulturni pomen, ki ga imamo za Slovenijo. In ta res ni tako majhen, saj lahko matična domovina z nami utrjuje svojo ekonomsko moč ter dograjuje vse tisto, čemur pravimo skupni slovenski kulturni in sploh vsakršen prostor.

In vendar obstaja poglobitveni pomen naše manjšine za državo Slovenijo v dragocenosti, ki vse našeto daleč presega. Lahko naš strateški delež v resnici za Slovenijo ni tako velik, lahko ni tako velik niti naš politični delež in niso tako veliki niti naša posredovalna vloga, niti gospodarstvo in niti kultura - Slovenija je pač država. Poglobitveni pomen nas kot manjšine za našo matično domovino je v tem, da je slovenska izkušnja celovita le tedaj, ko izkušnje tudi rojakov izven svojih meja zajema. Da je celovit slovenski zgodovinski spomin le tisti, ki spomin vseh naših ljudi tudi izven državnih meja zajema. Da je celovito slovensko zavedanje le tisto, ki zavedanje vseh znotraj in izven trenutnih meja zajema. In da so ne nazadnje slovenska preteklost, sedanjost in še posebej prihodnost le tiste, ki tudi preteklost, sedanjost in še posebej prihodnost vseh nas znotraj in izven vsakršnih meja zajemajo. Jasno je, da iz vsega tega sledi, da nismo le mi kot manjšina tisti, ki državo Slovenijo potrebujemo, ampak je tudi država Slovenija tista, ki nas potrebuje. To pa pomeni, da smo si v bistvu enakovredni, se nepogrešljivo dopolnjujemo in šele v tej celovitosti lahko vsi, kar nas je, srečno in polno zaživimo.

Janez Povše

NOVI
GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Poljak
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damijan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 65 evrov, prioriteta pošta 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Cena oglasov po dogovoru

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI
in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakona št. 675/96 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

To številko smo poslali v tisk v torek, 23. novembra, ob 14. uri.

Narodni dom 30. obletnica Slorija

Odras manjšinske vitalnosti

Minulo soboto je v Narodnem domu v Trstu potekalo praznovanje 30-letnice Slovenskega raziskovalnega inštituta. Slori je bil ustanovljen leta 1974 z namenom, da bi slovenska manjšina v Italiji razpolagala s strokovnimi raziskavami družboslovne narave ter študijami

ga začetka zaznamovale delovanje in uspeh inštituta, v prvi vrsti strokovnost, politična odprtost ter zaupanje in investicija v mlade intelektualne talente manjšine. Ravnatelj inštituta, prof. Emidij Susič, je trideset let označil, kot relativno kratko obdobje, ki pa ima za manjšino posebno vrednost, "v kolikor odraža njeno trdoživost in vitalnost". Sledili so

Foto Kroma

in analizami stanja in s pomočjo teh imela možnost, da na podlagi znanstveno podprtih podatkov izoblikuje učinkovito strategijo lastnega razvoja.

V jutranjih urah je potekala

pozdravi in čestitke uglednih gostov, in sicer rektorja Tržaške univerze Domenica Romea, ravnatelja Visoke šole za prevajalce in tolmače Davida Snellinga ter Sergija Pahorja, ki je čestitke podal v imenu obeh krovnih organizacij.

Sloriju sta čestitala tudi generalni konzul RS v Italiji dr. Jože Šušmelj in direktorica Urada za zamejce in Slovence po Svetu Jadranka Šturm Kocjan. Slednja je Sloriju podelila priznanje Ministrstva za zunanje zadeve RS "za znanstveno in raziskovalno delo" in obenem izrazila upanje, da bi se Slori še tesneje vključil v raziskovalno stvarnost RS, v prid razvoja celotnega slovenskega kulturnega prostora.

Besedo je nato prevzel dr. Vladimir Klemenčič, ki je v svojem govoru preletel ključne mejnike, ki so zaznamovali pot Slorija od ustanovitve do danes. Uspehi in rezultati dokazujejo, da je ta znanstvena institucija z več vidikov strateško pomembna za manjšino in da je zato nujno, da so ji zagotovljeni vsi pogoji za nemoteno delovanje v smeri novih izzivov, s katerimi se sooča današnja družba.

Erika Hrovatin

Spominska proslava v Gorici v soboto, 27. novembra, ob 15. uri

Trgovski dom 1904-2004

Kratka zgodovina

Trgovski dom na Verdijevem korzu v središču Gorice ima za tukajšnje Slovence simbolni pomen. Kot je zapisal dr. Boris Peric v reviji Isonzo-Soča pred nekaj leti, je bila stavba postavljena v času razcveta slovenskih gospodarskih in trgovinskih dejavnosti v mestu, ki je tedaj bilo pravo težišče Soške in Vipavske doline ter Kraške in Trnovske planote. Ključna osebnost tedanjega - sicer nemirnega in že "razklanega" - političnega, gospodarskega in tudi kulturnega dogajanja je bil Henrik Tuma, eden od ustanoviteljev Trgovsko obrtne zadruge, ki je začela delovati konec leta 1897 in ki je povezana z odprtjem Trgovskega doma leta 1904. Palačo je v secesijskem slogu načrtoval veliki urbanist in arhitekt Max Fabiani (1865-1962). Kmalu po odprtju je postala pravi narodni dom goriških Slovencev, gospodarsko in kulturno središče. Omenjena zadruga je v prvih letih prejšnjega stoletja močno razvila svojo dejavnost in razširila naložbe, zaradi česar je bančni zavod sredi leta 1912 šel v likvidacijo.

Postopek se je razvijal počasi in se še zakasnil zaradi izbruha prve svetovne vojne. Občni zbor članov je ob koncu leta 1918 pooblastil stečajni odbor, naj proda nepremičnine. Manjše so takoj prodali, s Trgovskim domom pa ni šlo kar tako. Stečajni odbor je zaradi pomena stavbe na Verdijevem korzu skušal ohraniti lastnino nad stavbo. Vojna jo je sicer poškodovala, toda po njej se je v domu spet razvila slovenska kulturna in gospodarska dejavnost. To seveda ni "dišalo"

fašističnim oblastem. Črno-srajčne bande so 4. novembra 1926 razdejale urade slovenskih organizacij in zmetale na cesto arhive, listine, glasbene instrumente in tudi pohištvo. Zasedle so stavbo in prisilile stečajni odbor, da je dal dom formalno v najem Šolskemu patronatu. Stavba je postala Casa Littoria. Uradno je bila za Slovence v njej še predvidena možnost uporabe, a dejansko je bila onemogočena. Kritiki so bili vedno hujši. Dne 15. julija 1927 je goriški prefekt Cassini z odlokom dal zarubiti stavbo in jo v upravljanje izročil goriški pokrajinski upravi. Na razpolago so jo imeli Vsedržavna fašistična stranka in fašistični sindikati. Dejavniki raznarodovalne politike so se hoteli na vse načine dokopati do palače, seveda po čim bolj ugodni ceni. Ker niso mogli prepričati stečajnikov, ki so bili

izraz članov, da bi jo prepuščili po smešno nizki ceni, je vodja vlade in minister za korporacije z odlokom avgusta 1932 zamenjal stečajne upravitelje z imenovanjem kamerada inž. Faleschijana za stečajnega komisarja. Dokončna pogodba je bila podpisana 14. decembra 1933. Fašistična stranka je tako kupila za 400.000 lir nepremičnino, ki je imela dejansko vrednost 1.500.000 lir. Imenovali so jo Casa del Fascio.

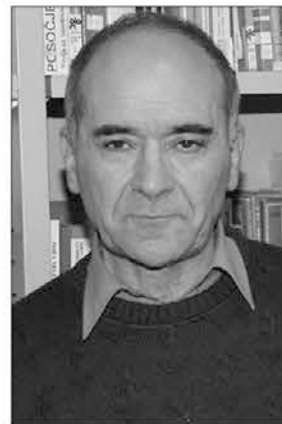
Po prodaji je bila Trgovsko obrtna zadruga likvidirana in zbrisana iz registra zadrug. Fabianijeva palača je ostala Casa Littoria do maja 1945, ko so v Gorico prišle slovenske partizanske enote. V stavbo, ki so jo tedaj poimenovali Ljudski dom, so se vselile številne ustanove, povezane v Slovensko italijansko antifašistično unijo. V naslednjih mesecih je stavba utrpela mnogo napadov italijanskih nacionalistov. Do prisilne izpraznitve doma je prišlo 6.11.1946 po nalogu Zavezniške vojaške uprave, ko je komanda 88. Ameriške divizije izpraznila prostore in zažgala ves material. Zavezniška uprava je prevzela prostore za svoje urade, nato pa jih izročila italijanski državi. Z nastopom ita-

lijanske uprave in zakonodaje leta 1947 je celotno premoženje fašistične stranke prešlo v last italijanske države.

Koordinator proslave

Aldo Rupel:

"Že dejstvo, da smo zapisali na vabilo in tudi v javnosti govorimo o tem, da pripravljamo proslavo in ne protestne akcije za Trgovski dom, je dovolj povedno. Koliko bomo sposobni sami prepričati furlanske in italijanske prijatelje, naj se udeležijo proslave, je seveda drugo vprašanje. Ker zaščitni zakon določa, naj v Trgovskem domu najdejo svoje mesto vse kulture Gorice, je seveda prav, da vsi danes vedo, da gre za Fabianijevostavbo, ki se je nekoč imenovala Trgovski dom. Odločno je treba tudi povedati, da ni res,

da smo ga Slovenci sami izgnali, saj so nam ga fašisti vzeli. Mesto in Goričane moramo opozoriti, da je v Trgovskem domu sto let zgodovine. Na vključen in kulturni način hočemo opozoriti tudi na to, naj se izvaja 19. člen zakona št. 38/01, ki ga poznamo kot zaščitni zakon! Proslava bo v vseh treh jezikih Gorice, bo v središču mesta, pred Trgovskim domom. Pomembno je, da se proslave masovno udeležimo!"

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Še dobro, da sem si zagotovil mesto v prvi vrsti!

kakovosten. In to šteje. In predstavljajte si, kako gospod Confalonieri kakovost postaj Mediaset izvaža v tujino, ko pred ostalimi svetovnimi mediji (NBC, CBS, BBC, Channel 4 itd.) predstavlja špico svojega izdelka, dnevno-informativni oddelček: "V čast si štejemo, da vodi naše tri televizijske dnevnike zelo izkušena in kakovostna 'rošada' urednikov Emilio Fede - Mario Giordano - Carlo Rosella." Le kdaj bodo za strokovnega političnega komentatorja zaposlili novopečeno novinarko Wanno Marchi? P.S. (kratak medklic) Američani so se škandalizirali, ko je lani Janet Jackson na CBS-ju odkrila svoje bujno oprsje pred televizijskimi kamerami. Očitno v življenju še niso videli Fedeja in njegovega TG4. (konec medklica)

No, vsekakor: Mentano so odstrelili. Ampak, saj to ni bila politično-cenzorska poteza, za katero stoji Palača Chigi, ampak priložnost, da Mentana sam prevzame pomembnejšo funkcijo v podjetju. To je pred mediji izjavil Piersilvio Berlusconi, podpredsednik Mediaseta in (seveda) sin Vsemogočnega. Toda, Piersilvio, pazi, kaj govoriš v javnosti. Laž ima kratke noge: nič čudnega torej, da je tvoj očka visok kakih 165 cm. Tebi pa se že nevarno daljša nos, kar bi lahko pokvarilo tvoj manekenski videz. Ja, saj vem, da te to ne vznemirja, ker obstaja plastična kirurgija. In doma ste s tem dobro seznanjeni. Ne bodimo pesimisti, saj je v Italiji še en televizijski pol, javni servis RAI, ki ima za sabo polstoletno zgodovino. V tem

primeru lahko trdimo, da se Italija kosa z ostalimi vrhunskimi medijskimi javnimi servisi... recimo BBC. Ja, RAI se danes res lahko primerja z državnim novinarskim Olimpijom v Londonu. Posebno v času, ko ima tako trdno upravo z zgledno delujočim in propositivnim upravnim odborom... Kaj? Kako pravite? A da je upravni odbor RAI-a trenutno brez predsednika? Ne, nemogoče. A da so v obdobju zadnjih dveh let požgali že tri predsednike? A res? Koga še? A ja, "tris asov": Antonio Baldassarre, Paolo Mieli in Lucia Annunziata. Res si nisem mislil: ko pa so na televiziji vsi govorili, da je RAI zdrava in uspešna ustanova. Kako pa ne bi bila, ko ima Bonolis tako srčan program! In Panariello: odlična oddaja. Res visoka kakovost. Dobro, da sem RAI-ev abonent: zagotovili so mi mesto v prvi vrsti!

Andrej Černič

Na dnu...

Nekatere zahvalne maše na Goriškem

Besede, molitve in slavlja v zahvalo za prejete darove

Štandrež

Nedelja, 14. novembra, je potekala tudi v Štandrežu v znamenju zahvale za prejete darove v tem letu. Začela se je s slovesno sv. mašo, med katero je pel domači cerkveni pevski zbor pod vodstvom Patricka Quaggiata in ob orgelski spremljavi Silvana Zavadlava. Župnik Karel Bolčina je v svojem nagovoru poudaril pomen zahvalnih slovesnosti in se zavzel za ohranjanje tradicionalnih dejavnosti, ki označujejo štandreško skupnost. Po maši je sledil na trgu blagoslov kmečkih pridelkov, ki so jih sinovi štandreških kmetov pripeljali na lepo okrašenem vozu (na sliki zgoraj) in traktorju. Pred tem je otroški zbor pod vodstvom Alessandro Schettino lepo odpel nekaj pesmi. Kmetje so nato med številne prisotne razdeljevali blagoslovljen koruzni kruh in domačo vinsko kapljico.

Sv. Ivan v Gorici

Istega dne so se za vse, kar nam je dano, zahvalili tudi verniki v duhovnjici sv. Ivana v Gorici. Po evangeliju, ki ga je prebral predstojnik rimskega centra Aletti p. Milan Žust in je govoril o "poslednjih časih", je p. Mirko Pelicon v pridigi povedal, da je greh razblinil harmonijo stvarstva. "Človek greši, ker premalo zaupa v Boga!" Bog je namreč ustvaril svet v lepoti, greh je nato skladje zrušil, Kristus pa nas tega stanja očisti. Če ga torej sprejmemo, nam bo pomagal živeti bolj skladno in lepo. Zaradi tega naj se Bogu zahvalimo, da nas je ustvaril, da nam je dal možnost delati, za starše, otroke, šolo, "za vse, tudi za to, kar ni vedno lepo in prijetno."

Otroci, ki jih je pripravila katehistinja Katerina Ferletič, so med darovanjem prinesli na oltar kruh, vino, sadove zemlje, simbolično tudi svoje družine in prijatelje, igrače, zdravila, zastavo miru in Sveto pismo (na sliki spodaj).

Sovodnje

V vasi ob Soči so v nedeljo, 14. t.m., praznovali tudi farnege zavetnika sv. Martina. Župnik Vojko Makuc se je v svojih besedah spomnil na lik priljubljenega svetnika, zglede ljubezni in velikodušnosti, in pozval prisotne, naj darujejo svoj čas za ljudi, ki potrebujejo podporo in bližino. Med darovanjem so prinesli pred oltar sadove zemlje, po obredu pa je bil v bližini Kulturnega doma blagoslov traktorjev in kmečkih vozil. Na ogled je bila tudi zelo zanimiva razstava starih igrač.

Rupa

Rupenci, Pečani, nekaj Vrhovcev ter celo nekaj ljudi iz Tržaške so se 14. t.m. ob 10. uri zbrali pri običajni zahvalni maši v rupenski cerkvi. Ob 14.30 pa so v cerkvi najprej zmolili litanije vseh svetnikov, zapeli zahvalno pesem, prejeli blagoslov z Najsvetejšim. Kljub silni burji so se zbrali tudi v procesiji s križem, kadičnico in blagoslovljeno vodo. V društvenih prostorih je nato najprej zadelala pesem mešanega zbora Rupa-Peč. Župnik Viljem Žerjal je na kratko spregovoril o pomenu tradicije, ki jo je treba

ohranjati, saj je tesno povezana z našim obstojem. Po blagoslovu voza so se res številni ljudje radi zadržali v prijetni družabnosti ob novem vinu in pogrnjenih mizah.

Gabrije

Gabrci so se Gospodu življenja zahvalili za prejete darove že 7. t.m. v Gabrijah. Ljudje so pred oltar prinesli krožnik z grozdom in kruhom. Popoldne je prijeten družabni trenutek priredilo društvo Skala iz Gabrij. Tudi tu je po lepi slovenski pesmi župnik Žerjal blagoslovil voz in spregovoril o človekovem delu ter delitvi dobrin potrebnim. Priložnost je bila tudi letos posebno praznična, saj so lovci pripravili odlično golaž, srno in polento.

Pevma

Prijetno slavlje so številni verniki iz Pevme in okolice v domači cerkvi imeli v nedeljo, 14. t.m., ob 10. uri. Obred, ki ga je vodil župnik Marjan Markežič, so s petjem oplešali štmavski pevci. Kot se spodobi, sta bila po maši blagoslov traktorjev in družaben trenutek. Praznovanje se je nadaljevalo v društvenih prostorih v Štmavru, kjer so se ljudje zadržali do večera.

Štmaver

Zahvalno slavlje in obenem praznovanje farnege zavetnika sv. Mavra bodo Štmavci imeli v nedeljo, 28. novembra.

Podgora

V Podgori so se verniki zahvalili Bogu za prejete darove v nedeljo, 14. t.m., ob 9. uri zjutraj. Tudi tu so se z župnikom Marjanom Markežičem spomnili na vse, kar jim je bilo darovane-

ga v tem letu. Po maši je bila za vse navzoče lepa zakuska z družabnostjo.

Doberdob

Praznovanje vaškega zavetnika sv. Martina je potekalo 14. t.m. Svečano mašo, ki je bila priložnostno v popoldanskih urah, sta z župnikom Ambrožem Kodelo darovala še gorenjski zlatomašnik Roman Kavčič in mlad duhovnik. Med zahvalno mašo na čast sv. Martinu so darovali poljske pridelke, ki so jih domačini prinesli na oltar. Posebno simboliko je seveda imele darovanje domačega kruha in novega vina. Kruh in njegov pomen je bil rdeča nit zlatomašnikove pridige. Kruh kot osnovna dobrina, ki ga danes pri nas jemo v izobilju, a je v mnogih državah redka, če že ne neobstoječa prehrana. Pri tem je v zgled postavil lik sv. Martina. Ob sklepu maše je bil na vrsti blagoslov novega prapora, posvečenega sv. Florjanu. Izven cerkve so duhovniki blagoslovili še vozila. Slavlje je sklenila domača godba na pihala Kras. Za vse udeležence slavlja je sledila kratka družabnost, na kateri so župljani pokusili domače pridelke, blagoslovljene pri maši.

Števerjan

Lepa in doživeta vaška zahvalnica v "kraljici" briških vasi je bila v nedeljo, 14. t.m., ob 10. uri. Mašo je okrasilo petje cerkvenega zbora. V homiliji je župnik Anton Lazar poudaril pomen hvaležnosti Bogu, staršem, dobrotnikom in drug drugemu. Pred cerkvijo je nato blagoslovil dve dolgi vrsti traktorjev, še več osebnih avtomobilov ter kruh in vino. Zadruga sv. Florjana je nato ponudila bogato zakusko, tako da se je praznovanje prijetno zavleklo.

Nadškof Dino De Antoni med verniki na Jazbinah

Klic k iskrenemu spreobrnjenju

Skrnitev jazbinske cerkvice Marije Pomagaj ob letošnjih Vahtih je hudo razžalostila vaščane in župnika Antona Lazarja. Tudi zato so kot balzam na odprto rano padle besede goriškega nadškofa msgr. Dina De Antonija, ki je ob začetku jutranje maše prejšnjo nedeljo, 21. t.m., z očetovsko skrbjo nagovoril vernike.

K maši, ki je bila za briško vasi obenem zahvalna nedelja, je prišel, da bi "popravili vandalsko dejanje in molili za spreobrnjenje src tistih, ki so oskrnili Božji tempelj." Popraviti, je rekel nadpastir, pomeni priskočiti na pomoč pri utrpljeni škodi, odpraviti krivično dejanje, ponovno vzpostaviti, kar je prav. Ne gre za gmotno škodo, je še povedal: "Zalomilo se je nekaj veliko bolj dragocenega, t.j. spoštovanje do svetega kraja in do mož in žena - vernikov." Nekdo si je dovolil grobo napasti najgloblja čustva, tako je užalil Boga in osebe, ki Ga v cerkvi

ideologijami. To, kar se je zgodilo, mora biti zato za vse nas opozorilo, da moramo posvečati več časa in energij za rast vrednot. "Če si kdo še dovoli narediti kaj takega, pomeni, da v naši družbi nekaj le manjka!" Okrepiti moramo zdrave tradicije in jih na primeren način posredovati svojim otrokom. "Družba, v kateri prihaja do takih izpadov, je nevarna," je še rekel msgr. De Antoni, saj ne gre za izoliran vandalski primer; taki in podobni se dogajajo tako v naši nadškofiji kot v vsej državi. "Upam, da gre za mlade in ne za odrasle ljudi," je tudi povedal msgr. De Antoni. Najpogostejše gre za mlade, ki "se hočejo pokazati, so neprilagojeni in za sabo nimajo niti primerne družine." Zato, se je škof v svojim mislih in obenem srčni molitvi obrnil na neznance, "kdorkoli že ste, zapisane besede in simboli na zidovih cerkve govorijo o tem, da niste srečni, ampak v sebi utrujeni in polni gnusa." Na nespodoben način so doka-

Foto DPD

častijo. "Ne vem, če so se hoteli dotakniti tudi Boga. Njega se ni mogoče dotakniti. Nesmiselno je si misliti, da lahko kdo udari Boga..." Tisti, ki so se znesli nad najbolj plemenitimi čustvi ljudi, pa so podli in strahopetni, "gotovo ne pogumni," saj so to storili ponoči, ko jih nihče ni mogel videti. "Želim misliti, da je šlo za predrzno dejanje oseb, ki so dokazale, da so psihološko in družbeno nezrele." Vsekakor nas dogodek ne more pustiti ravnodušnih; prisiliti nas mora k razmisleku. Do skrunitve je namreč prišlo na dan Vseh svetih, in to v času, ko živimo v blagostanju in so preseženi nekdanji spori med

zali, da v sebi nimajo miru. "Verjetno tudi sami iščejo Boga in našega Očeta skušajo istovetiti z duhom zla, ki mu hočejo biti pokorni." Bog Oče sicer zve vanje z odpustajočim pogledom. "Upamo, da se bodo svojega dejanja kesali, ko bodo odrasli." Nadškof je nato blagoslovil prisotne in cerkev, g. Anton Lazar pa nadaljeval z zahvalno mašo. Zahvalil se je za škofove občutene in tolažilne besede, pa tudi za naše družine, delo, zemljo, vinograde, dobro letino in sploh življenje. "Hvaležnost naj se pokaže tudi v tem, da iz svojega damo kaj tistim, ki so stiski!"

DD

Foto DPD

1. ADVENTNA NEDELJA

Iz 2,1-5; Ps 122; Rim 13,11-14; Mt 24,37-44

Začenjamo zopet triletni krog beril v bogoslužnem letu A.

Najprej se obrnimo k neizmernemu veličastvu, ki ga smemo tikati in nagovoriti: Moj Gospod in moj Bog. Pogovarjamo se z Bogom s pomočjo sv. Ignacija Lojolskega, tako da izpovemo vero v njegovo pričujočnost. Bog nas posluša. Govorimo z njim, čeprav smo prah in pepel. A najprej poslušamo, kaj nam on ima povedati. Zavedamo se, da smo nevedni njegove navzočnosti zaradi naših številnih grehov, ki jih iz srca obžalujemo. Prosimo odpuščanja.

Gospoda prosimo, naj nas uči izpolnjevati njegovo voljo. Naj bi nam dal, da bi mogli nameniti v večjo slavo in služnje njegovemu veličastvu. Naj nam da, kar zapoveduje in zapove,

kar hoče. Recimo tudi mi: Moj Bog in moje vse. Amen.

Tako začnemo advent, pričakovanje prihoda našega Odrašenika, ki nas znova vabi v svojo skrivnost.

Blagoslovljamo adventni venec s štirimi svečami, ki jih bomo prižigali po eno vsako nedeljo. Priklicali si bomo v zavest stvarjenje sveta in vesolja, učlovečenje Sina, odrešenje in konec sveta.

Lahko sledimo sv. Ignaciju po duhovnih vajah zato, da "z očmi domišljije gledamo konkreten kraj, kjer je predmet kontemplacije... Če gre za greh..., da z očmi domišljije gledam in motrim, kako je moja duša v tem trohljivem telesu kot v ječi zaprta in ves človek na tej zemlji kot izgnanec med divjimi živalmi. Pravim, ves človek, z dušo in telesom" (DV 47). "Pri grehu Adama in Eve se spomnim, kako sta zaradi tišega greha delala pokoro in kakšna pokvarjenost je zajela človeški rod, da gre toliko ljudi v pekel" (DV 51).

Sv. Ignacij nadaljuje s premišljevanjem o učlovečenju Boga: "Kako so tri osebe zle na ves

zemeljski krog, poln ljudi; in kako se Presveta Trojica, ko vidi, da gredo vsi v pekel, od veko-maj odloči, naj druga oseba postane človek, da reši človeški rod; in tako, ko je prišla polnost časov, je Bog poslal svetega angela Gabrije-la k naši Gospe... Prosim, kar bi rad. Tu bom prosil za notranje spoznanje Gospoda, ki se je zame učlovečil, da bi ga bolj ljubil in hodil za njim... Poslušam, kaj govorijo ljudje na zemlji, kako se namreč pogovarjajo med seboj, kako prisegajo in se preklinjajo itd. Prav tako, kaj govorijo tri božje osebe, namreč: Odrašeno človeški rod itd. In potem, kaj se pogovarjata angel in naša Gospa" (DV 102.104.107).

Nato bom opazoval, kaj delajo ljudje na zemlji, in sicer, kako si zadajajo rane, se ubijajo, gredo v pekel itd.; prav tako, kaj delajo tri božje osebe, ki uresničujejo najsvetejše učlovečenje itd.

Podoživljamo advent z Marijo in Jožefom. Ker so berila iz Stare zaveze za nas težko umljiva, prosimo Marijo in njenega moža pomoč za pravilno umevanje Božje besede. Saj sta onadva vsako soboto poslušala in razumela bistve-

no sporočilo, vse hrepenenje vernih Judov po odrešenju. Vedela sta tudi, da je prerok Izaija, ki ga beremo v adventu, hodil okrog bos oznanjat novo dobo. To je doba miru, ki bo prišel z Gospodove gore. Bo mir za vse človeštvo. Bo postava ljubezni in ne vojne (Iz 2,2-5).

Advent naj utrdi zaupanje v Boga. A ker nam je Bog zaupal mir, bomo sodelovali z njim za pravičnost in ljubezen.

Advent je čas spreobrnitve, ki s postom, molitvijo in miloščino ustvarja veselje. Kajti Bog želi ljudem le srečo. Saj je dokazal ljubezen do smrti. Kajti Bog želi ljudem le srečo. Saj je dokazal ljubezen do smrti, smrti na križu (Flp 2,8).

S stražnega stolpa vere zahrepenimo po novi zarji odrešenja, po Jezusu. Zahrepenimo po čudoviti zvezdi danici, po Mariji. Zahrepenimo po večnosti. Zato bodimo pripravljeni na sodo-ba, na nenadni prihod našega Gospoda. Bodimo budni in čuječi v ljubezni, v molitvi ter v dobrih delih (Mt 24,37-44). Globoko doživimo "zornice".

Duhovniki pomagajo vsem. Pomagaj vsem duhovnikom.

30.000 škofijskih duhovnikov vsak dan oznanja evangelij po župnijah med ljudmi in nudi vsem ljubezen, tolažbo in upanje.

Da bi lahko nadaljevali svoje poslanstvo, potrebujejo tudi tvojo konkretno pomoč: prispevek za vzdrževanje duhovnikov.

Te darove zbira Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero), ki jih razdeli med vse duhovnike, zlasti med tiste, ki delujejo v najbolj potrebnih skupnostih in bodo tako lahko računali tudi na velikodušnost vseh.

Če želiš vedeti, kako lahko prispevaš svoj dar, kliči brezplačno številko **800.01.01.01**

Darovi za vzdrževanje duhovnikov. Podpora številnim za dobro vseh.

Svoj prispevek lahko nudiš na štiri načine:

- Poštni tekoči račun št. 57803009
- Kreditne kartice: s kartico CartaSi in s klicem na brezplačno telefonsko številko 800.82.50.00 ali prek interneta na naslovu www.sovvenire.it
- Barčno nakazilo na glavnih italijanskih bankah
- Neposredno na Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Sostentamento Clero) v svoji škofiji

Prispevki so odtegljivi:

Kdor želi, lahko svoje prispevke Osrednjemu inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero) v znesku do največ 1032,91 evrov letno odbije od celote svojih prihodkov za izračun davčne prijave Irpef ter povezanih deželne in občinskega dodatka.

CHIESA CATTOLICA - CEI Conferenza Episcopale Italiana

Kratke

Sestanek med županoma Brulcem in Brancatijem

V sredo, 17. t.m., sta se v Novi Gorici na neformalnem srečanju sestala novogoriški in goriški župan, Mirko Brulc in Vittorio Brancati, in spregovorila o raznih projektih čezmejnega sodelovanja. Med drugim sta se dogovorila za skupno silvestrovanje na novem trgu na meji, ki naj bi bil darilo mestoma. Sestanka se je udeležil tudi odbornik Damijan Terpin. V pripravi je knjižica o skupnem glasbenem in gledališkem abonmaju; prav tako so že pripravljena besedila in fotografije za zgibanko o skupnem trgu na meji. Obenem tečejo razgovori o izdelavi in postavitvi skupnega promocijskega panoja o obeh Goricah na novem trgu na meji. Spregovorila sta tudi o imenu trga. Brancati je na osnovi posvetov s svojimi odborniki sprejel stališče, da se odločitev o morebitni spremembi imena prenese na kasnejše obdobje. Brulc je namreč ponovno poudaril potrebo po skupnem imenu. Brancati je tudi povedal, da so predstavniki F-Jk in bolnišnice v Gorici v fazi zaključnih dogovorov o nakupu naprave za magnetno resonanco, ki jo bo za potrebe svojih pacientov uporabljala tudi bolnišnica v Šempetru. V tem tednu naj bi v Gorici zasedala Stalna mešana slovensko-italijanska komisija za izvajanje določb Videmskega sporazuma, na kateri bodo razpravljali tudi o problemu Livarne. Župana sta se dogovorila, da bodo o omenjenem sestanku obvestili vodstvo Livarne, ki bo lahko pripravilo ustrezno poročilo o načrtovanih poslih za rešitev problema. Župana sta spregovorila tudi o skupni čistilni napravi v Štandrežu, za katero naj bi prispevala sredstva tudi dežela F-Jk. Župana sta se dogovorila za sestanek glede skupne čezmejnne pisarne, na katerega bosta povabila tudi občino Šempeter-Vrtojba in koordinatorko Protokola o sodelovanju Mirjam Božič, saj naj bi omenjena pisarna služila tudi za potrebe Protokola.

Skupna božičnica v Pevmi

Učenci OŠ Josipa Abrama iz Pevme bodo letos sooblikovali božičnico s krajevnimi društvi. Nastopili bodo MePZ Podgora, MZ Štmaver in otroci šole Abram. Božičnica bo 18. decembra v cerkvi v Pevmi, ponovitev v nedeljo, 19. decembra, v cerkvi v Podgori. Že sedaj toplo vabljeni.

Prestična nagrada

Goriška novinarka in bivša občinska svetovalka Erika Jazbar, sicer pa naša kolegica, je bila prejšnjo nedeljo v Pontederi pri Pisi deležna velikega uspeha, kajti je s svojim esejem "Tal mes di mai" dobila drugo nagrado na prestižnem mednarodnem literarnem natečaju Giovanni Gronchi. Za svoje delo je Jazbarjeva prejela tudi posebno nagrado žirije. Na nagrajevanju so bili prisotni tudi priznani toskanski kulturniki, nagrade pa so razdeljevali predstavniki študijskega centra, predsednik združenja Identita' ter župan Pontedere. V eseju "Tal mes di mai" (v furlanščini je le naslov, besedilo dela pa je v italijanskem jeziku), Jazbarjeva obravnava razne učinke, ki jih bo padec meje imel za goriški prostor. Delo naše mlade knjižne ustvarjalke je namenjeno širši publiki oziroma ljudem, ki ne poznajo naših krajev in problematik le-teh. Na natečaj Gronchi se je prijavilo zares veliko število umetnikov, pesnikov in pisateljev iz vse Evrope. Čestitamo!

Tiskovno sporočilo Slovenske skupnosti

Glede na zadnje pisanje števerjanske Združenje levice smo po eni strani lahko veseli, da so jim svetopisemske pripodobne tako drage. Vendar, ko se poslužujejo lika Poncija Pilata (to je naredil tudi sovedenjski župan), da bi "označili" obnašanje stranke Slovenske skupnosti v zvezi s propadlim ustanavljanjem holdinga NES, pa žal dokazujejo, da je njihovo poznanje dokaj površinsko. Zato bi jih radi seznanili s starozaveznim likom Kajna, ki je zaradi svojih slabih del ubil brata Abela, kateremu pa so ta bistveno bolj uspevala. Ali ni zanimivo, kako se Kajnu zamegli pred očmi, ker ne prenese pogleda na neuspešnost njegovih del in da se ta ne bi videla, uniči tistega, ki je ravnal dobro in pošteno? Naravnost čudno pa je, kako ta primer lepo sovпада z reakcijo ZL nad nekom, ki je znal ravnati po svoji glavi in vesti ter si ni dal vsiliti od zgoraj sprejetih odločitev.

Naravnost žalostno je, da ZL ni sposobna narediti lastne avtokritike glede na pozicijo pri ustanavljanju holdinga NES. Brezkompromisno je sprejela navodila od zgoraj (beri Levi demokrati), čeprav se je vedelo, koliko pomanjkljivosti ima načrt NES, še posebno, kar se tiče kakovosti in cene uslug. Vsilili so občinskim svetom v Sovodnjah in Doberdobu razprave in glasovanja, ki so bili le gola farsa, zato da bi nad že v naprej sprejeto odločitev nadeli preobleko demokratičnosti, se izogibali in zavrnili vsako resno soočenje, predvsem kar se tiče obrambe interesov lastnih občanov in na koncu pokopali avtonomijo javnih uprav. Tudi ko jim je opozicija priporočala, da se, zaradi zapletov na Videmskem, glasovanja o vstopu Lrisa v Nes preložijo, niso tega minimalno upoštevali. Tisti del ZL, ki pripada Komunistični prenovi, pa je celo volil proti navodilom lastne stranke. Sedaj pa, ko je rezultat viden vsem, skuša ZL udrihati po tistih, ki so imeli pogum, da svoje upravne avtonomije niso prodali.

Kar se tiče SSK, pa odgovarjamo, da je upoštevala pripombe, ki so prihajale iz lastne baze, bodisi kar se tiče upoštevanja interesa občanov kot tudi glede upoštevanja specifične politične situacije. Ali ni to mogoče večji izraz demokratične zrelosti kot pa vsiljevanje od zgoraj?

Zato naj ne zamerijo veljaki ZL, če jim očitamo, da njihovo obnašanje krepko spominja na Kajna, seveda z upanjem, da jih bo Božja beseda v prihodnje bolje navdihnila, kar se tiče lastnega obnašanja in ne prisposoda.

Cecilijanka 2004

Praznik zborovskega petja

Za nami je bogata, pevsko razgibana in izvajalsko kvalitetna Cecilijanka 2004. V dneh 20. in 21. novembra je v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž, v organizaciji Zveze slovenske katoliške prosvete nastopilo 20 zborov: 9 mešanih, 4 moški, 5 pevskih skupin, en dekliški zbor in en oktet. Bili so večinoma z Goriškega, po dva s Tržaškega in iz Slovenije ter eden iz Kanalske doline in Koroške. Letošnja Cecilijanka je bila zelo posrečeno posvečena Srečku Kosovelu ob stoletnici njegovega rojstva.

Pomen te, letos že 46. revije pevskih zborov, je v soboto zvečer v svoje pozdravne nagovoru podčrtala predsednica ZSKP Franka Padovan. Zatem so nastopili *Moški pevski zbor Štmaver* (dir. Nadja Kovic), kot italijanski gost *Vokalna skupina Audite Nova* iz Staranzana (Gianna Visintin), *Moški pevski zbor Skala* iz Gabrij (Jasmina Gorjanc), *Mešani pevski zbor Rupa-Peč* (Zdravko Klanjšček), *Dekliški pevski zbor Danica* z Vrha (Patricija Rutar Valič), *Mešani pevski zbor Lipa* iz Šempasa (Miran Rustja), *Pevska skupina Akord* iz Podgorice (Mirko Špacapan) in *Višarski oktet* iz Kanalske doline (Anna Maria Missoni), letos prvič v mešani sestavi.

V nedeljo popoldne so bile uvodne besede zaupane mladem skladatelju Patricku Quaggiatu. Zaustavil se je pri poe-

ziji Srečka Kosovela, saj je večina zborov v svoj program vključila skladbe na njegova

lijanko na tekmovanju primorskih zborov v Postojni prejeli zlato priznanje (MePZ

Foto Bumbaco

besedila. Nato so se na odru zvrstili: *Pevska skupina Musicum* (mentor Matjaž Šček), *Mešani pevski zbor F.B. Sedej* iz Števerjana (Vladimir Čadež), *Vokalna skupina Chorus '97* iz Mirna (Damijana Čevdek Jug), *Mešani pevski zbor Štandrež* (David Bandelli), *Moški pevski zbor Fantje* iz pod Grmade iz Devina (Ivo Kralj), *Mešani pevski zbor Sv. Jernej* z Opčin (Janko Ban), *Pevska skupina Sraka* iz Štandreža (Bogdan Kralj), *Mešani pevski zbor Podgora* (Mirko Špacapan), *Moški pevski zbor Mirko Filej* (Zdravko Klanjšček), *Mešani pevski zbor Lojze Bratuž* iz Gorice (Bogdan Kralj), *Mešani pevski zbor Gorotan* iz Šmihela na Koroškem in *Mešani pevski zbor Hraz* iz Doberdoba (Hilarij Lavrenčič). Trije izmed nastopajočih zborov so dan ali dva pred Ceci-

lianki na tekmovanju primorskih zborov v Postojni prejeli zlato priznanje (MePZ L. Bratuž) in bronasto (Pevska skupina Sraka), za kar jih je občin-

stvo na Cecilijanki nagradilo s toplim aplavzom. MePZ Štandrež pa je za svoj nastop na tekmovanju prejel priznanje. Če izvzamemo skladbe na Kosovelova besedila, je bil program bolj ali manj podoben prejšnjim Cecilijankam: ob starejših skladateljih in ob priredbah ljudskih pesmi smo lahko poslušali tudi skladbe sodobnih avtorjev, npr. Lojzeta Lebiča, Štefana Maurija in Patrica Quaggiata. Nekaj je bilo tudi pesmi tržaškega skladatelja Staneta Maliča, ker se letos spominjamo 100-letnico njegovega rojstva.

Cecilijanka 2004 je obakrat navdušila res številno občinstvo in ponovno potrdila, da je zborovsko petje ena najzlahtnejših oblik našega kulturnega udejstvovanja.

Napovedovalci koncertov letošnje revije so bili Sara Miklus, Silvana Vogrič in Jan Leopoli.

Andrej Bratuž

Naslednje "Srečanje z glasbo"

Koncertna sezona, ki jo pripravljajo SCGV Emil Komel, KC Lojze Bratuž in ZCPZ iz Gorice, bo v soboto, 27. novembra, ob 20.30, doživela drugi koncert iz zelenega abonmaja, ki vključuje sklop "Srečanja z glasbo", v katerih nastopajo v glavnem domači izvajalci. Pod taktirko prof. Marinke Kukec Jurič bo v veliki dvorani Kulturnega centra nastopil simfonični orkester Zveze primorskih glasbenih šol (ZPGŠ). Orkester, ki je nastal v letu 2001-02 na pobudo aktivna učiteljev godal ZPGŠ, združuje najboljše instrumentaliste iz večine šol članic Zveze. Med temi so tudi dijaki SCGV Komel in Glasbene matice. V lanskem letu je orkester imel kar nekaj odmevnih koncertov v Trstu, Novi Gorici in Sežani.

Na sobotnem koncertu bodo mladi glasbeniki predstavili pisan spored skladb Donizettija, Mascagnija, Hummla, Sarasateja, Šantla, Bizeta in Brahmsa. Z orkestrom, ki ga bo vodila dirigentka Marinka Kukec Jurič, bosta sodelovala dva mlada solista: violinistka Mojca Gal, ki bo nastopila pri skladbi Ciganski napevi Pabla de Sarasateja, in Gregor Turk, ki se bo izkazal kot solist v Koncertu za trobento in orkester Johanna Nepomuka Hummla.

Društvo Tržič Zanimiv večer v občinski palači v Tržiču

Vitalnost rojakov v Laškem

Slovenci v Laškem ohranjajo kljub okolju, ki je popolnoma italijansko, izrazit občutek narodne pripadnosti. To je močno prišlo na dan prejšnji petek, 19. t.m., na srečanju, ki ga je društvo Tržič

priredilo (prvič!) v sejni dvorani tržičke občine. Krajevna uprava je bila namreč uradni in dejavni pokrovitelj (na voljo je bila tudi občinska prevajalka Elisa Riggio) večera, na katerem je v polnozasedeni dvorani Danjel Radetič predstavil svojo knjigo "Socio-teritorialna in etnična pripadnost. Slovenci v Laškem in v občini

Doberdob". Delo je izšlo letos v Zbirki Diplomatske naloge pri Soriji. Prisotne je s posebnim navdušenjem pozdravila predsednica društva Tržič Bernardka Radetič, saj je število navzočih jasno govorilo o vitalnosti laških Slovencev, ki so se zbrali v občinski (!) palači. Dobre odnose z upravo je omenil inž. Karlo Mučič, o Soriji zbirki pa je spregovoril prof. Emidij Susič. Na večeru je imel pomembno besedo tudi odbornik za kulturo Stefano Pi-

redda, prisoten pa je bil tudi predsednik občinskega sveta Del Bello. Radetič je nanizal nekaj izsledkov svojega raziskovalnega dela in nakazal možnosti razvoja obravnavanega območja v oživitvi vezi in stikov z zaledjem. Tematika je vzbudila živo zanimanje. Radetičeva je med drugimi v imenu slovenske pokrajinske konzulte predlagala, naj bi javne uprave obravnavale Laško - zaradi njenih specifičnosti - na drugačen način kot ostala s Slovenci naseljena področja.

Štandrež 2004 Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

Gostovanje slovenske dramske skupine z Reke

Kot se spodobi za prireditve okrog martinovega, se je druga ponudba pod okriljem abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2004 končala s kolarčkom novega vina in zlatorumenim pečnim kostanjem. Jesenski dobroti je gledalcem ponudil organizator edinega tovrstnega slovenskega abonmaja v zamejstvu, PD Štandrež. Tokrat so v štandreški župnijski dvorani A. Gregorčič prvič gostovali naši rojaki z Reke (Hrvaška), ki delujejo v Slovenskem domu, ne veliki, a tehnično dobro opremljeni in pred kratkim obnovljeni dvorani, v kateri ima sedež društvo KPD

Bazovica in s svojimi aktivnostmi ohranja slovenskega duha med 3000 Slovencev, ki prebivajo tu, izven matičnih meja, na Hrvaškem. V društvu ima najbolj redno delovanje številni mešani pevski zbor, ki sodeluje tudi na reviji Primorska poje. Poleg zborovskega petja gojijo še ples s skupino, ki se posveča modernim ritmom, pa tudi ljudskim plesnim korakom. Društvo je aktivno 55 let, dramska skupina, ki vsako leto postavi na oder po eno delo, pa 30 let. V njej je približno petnajst "stalnih" igralcev. Najbolj zagnan med njimi je Alojz Usenik, ki večkrat podpisuje režije. Prejel je že dve zlati

Linhartovi znački in bil v decembru 1. 2003 dobitnik Severjeve nagrade za zasluge na ljubiteljskem gledališkem področju. Zlato Linhartovo odličje je prejela tudi veteranica skupine Loredana Jurković, so-protagonistka z Alojzom Usenikom v igri oz. komedijski igralki Andreja Jelačina Piknik s tvojo ženo, s katero so gostje vrtnili štandreškimi prijateljem nedavni obisk na Reki. Čeprav se je na štandreškem odru kar dvakrat prekinil električni tok, sta brez zadreg izpeljala vsebinsko nezahtevno igro, ki svoje bolj ali manj smešne prizorčke posveča odnosu med moškim in žensko in njenemu večnemu trenju ob malih in velikih vsakdanjih stvareh. Le-te več-

noma najbolj zaposlujejo žensko. Nekateri izmed teh "skečev", ki ne tvorijo ravno enovite celote, so še kar anahronistični in zato je njihova komična stran že preživeta. Kljub temu se je večina gledalcev, ki sta jih igralca večkrat vpletla v igro in jim ponudila celo vino in čevapčiče, ob uprizorjenem zabavala in prijetno preživela popoldne na zahvalno nedeljo. Prihodnja predstava četrte izvedbe Štandrež 2004 bo v nedeljo, 28. t. m., v župnijski dvorani Antona Gregorčiča v Štandrežu ob 17. uri. Namesto odpadle predstave, komedije Daria Foja Markolfa v izvedbi Dramske skupine KD Boljunc in režiji Sergeja Verča, bo prišel v goste Odrer treh herojev, gledališka skupina KUD Pirniče, ki bo odigral burko v treh dejanjih Penzion Jelen Karla Laufsa in Wilhelma Jacobya.

Ob pomembnem državnem odlikovanju

Slavnostni sprejem za prof. Lojzko Bratuž pri goriškem SSO

Svečano, obenem prijetno domače vzdušje se je v petek, 19. t.m., razlilo po sejni sobi Kulturnega centra Lojze Bratuž, v kateri je Svet slovenskih organizacij za Goriško priredil slovesen sprejem prof. Lojzki Bratuž ob odmevnem odlikovanju z redom za zaslug in sicer pri uveljavljanju, razvijanju in širjenju slovenske kulture in jezika v Italiji ter za znanstveno strokovno delo, ki ga je prejela iz rok predsednika Republike Slovenije Janeza Drnovška v Ljubljani dne 9. novembra. Kratke svečanosti so se udeležili poleg predsednika SSO za Goriško Janeza Povšeta in odbornika Petra Černica deželni predsednik SSO Sergij Pahor, predsednik SSO za Tržaško Marij Maver, občinski odbornik Damijan Terpin, predsednik KTD Damjan Paulin, predsednica ZSKP Franka Padovan, prof. dr. Zoltan Jan, ravnatelj SCGV Emil Komel Silvan Kerševan, profesorica Vera Tuta Ban in Olga Lupinc, predstavnici Slavističnega društva Trst-Gorica-Videm, pa še zastopniki drugih organizacij in nekaj prijateljev iz šolskih dni. Prvi je spregovoril Janez Povše in odlikovanki izročil cvetlični dar. Ob pozdravnih besedah je podčrtal, kako globoko je odmevala v naši stvarnosti novica o visokem priznanju prof. Lojzki Bratuž. Poudaril je, da je to odlikovanje nedvomno priznanje za njeno dolgoletno kva-

Foto Bumbaca

litetno in prodorno strokovno delo, a obenem pomembno ovrednotenje celotnega našega slovenskega prostora. Dejal je tudi, da ne bi bilo umestno govoriti o njenih preteklih zaslugah, ker je zelo aktivna in ustvarjalna tudi sedaj in prav gotovo bo tudi v prihodnosti, "saj je izredna svetovalka pri vsem, kar se pomembnega dogaja v Goriški". Zato je izrazil željo, da bi sodelovala še naprej tako usklajeno. Za njim je čestitke nagrajenki izrekel Sergij Pahor, rekoč, da je predsednik Republike Slovenije s tem priznanjem storil veliko dejanje, saj je s tem potrdil povezavo med manjšino in slovenskim narodom, med manjšino in domovino oz. slovensko

državo. Slovenija ni namreč le naša domovina, ampak tudi slovenska država in zaradi tega ima seveda še drugačne dolžnosti do slovenskih manjšin izven svojih meja. Nagradil je tudi na splošno raziskovalno delo v našem prostoru, v katero se je prof. Bratuževa poglobila s svojim natančnim študijskim pristopom. Oglasil se je še Damijan Terpin v imenu SSK in župana Brancatija ter se zahvalil za vse, kar je Bratuževa oz. vsa njena cenjena družina napravila za rast naše skupnosti. S tem odlikovanjem se je naša matična država izkazala in potrdila, da obstajamo tudi mi Goričani. Priznanje prof. Lojzki Bratuž je tudi priznanje našemu mestu ravno sedaj, ko

skušamo na novo vzpostaviti odnose, ki so prepotrebni za sožitje. Terpin je slavljenci v spomin poklonil knjižni dar v imenu občinske uprave. Prof. Bratuž se je zahvalila vsem, predvsem seveda SSO Gorica in predsedniku Povšetu za pomemben večer in vsem, ki so se prijazno pridružili sprejemu. Posebej se je zahvalila prof. dr. Zoltanu Janu, ki je bil med pobudniki odlikovanja in njegov predlagatelj. Še sama je podkrepla to, kar sta omenila Povše in Pahor. V Ljubljani je na svečanem podeljevanju odlikovanj imela občutek, da so vsi ena sama družina, da ni delitve med Slovenci in zamejci. Nihče ni namreč omenil zamejstva ne meja. Vsi so bili pri predsedniku enako doma, in to je bilo izredno prijetno. Enoten kulturni prostor je torej že danes stvarnost. V tistih težkih trenutkih srečanja s predsednikom mu je izrazila veselje, da prihaja odlikovanje v zamejstvo, ker je vsako priznanje iz matične domovine za nas dragoceno in pravzaprav podeljeno vsej naši skupnosti, pač vsem tistim, ki se enako trudijo za ohranjanje jezika, kulture in naše biti. Zdravici in osebnim čestitkam prisotnih, ki so sklenile srečanje z odlikovanko, se pridružujejo tudi iskrene čestitke vseh Slovencev, ki cenimo njeno nesebično požrtvovalnost.

Iva Koršič

Nadškof podelil Alessiu Stasiju akolitat in lektorat

V službi Kristusu kralju in ljudem

V današnjem času bolj kot kdaj prej potrebujemo v Cerkvi žive kamne, osebe, ki s svojim življenjem pričajo o Kristusu navzočnosti med nami; zlasti mlade, ki "stavijo" na Kristusa, ker so prepričani, da je On resnično prisoten med nami in nas - če ga sprejmemo kot življenjskega sopotnika - lahko oživlja. Zaradi vsega tega so verniki več župnij prejšnjo nedeljo, 21. novembra, upravičeno praznovali v cerkvi v Pevmi, ko je goriški nadškof Dino De Antoni podelil službo bralca in pomočnika pri evharistiji semeniščniku Alessiu Stasiju, po rodu iz Števerjana. Ta bo namreč v pomoč g. Marjanu Markežiču, ki je obenem žu-

Foto DPD

pnik v Št mavru, Pevmi, Oslavju in Podgori. V lepem pevmskem svetišču, kjer o Svetem zgovorno pričajo tudi zlahtne poslikave Toneta Kralja, je nadškof na

praznik Kristusa kralja vesoljstva povedal, da je Jezus "Gospod miru, sprave in edinosti med

v njej ne bo sreče..." Zdi se, da je naše ljudstvo malo pozabilo na svoj krst, je še povedal nadpastir. "Korenine so se ošibile, ne napajajo se več v veri, upanju in ljubezni; čuti se moralna utrujenost." Slovenci sicer krepkeje ohranjajo krščanske vrednote, svoj jezik, kulturo in ideale, je dodal. Zato je pozval Alessia, naj "ljudem pomaga srečevati Kristusa, da bi živeli boljše in srečnejše življenje." Kot bralec-liktor naj se ne sramuje Božje besede, kot akolit-pomočnik pri evharistični daritvi naj živi kot vstali kristjan. Spodbudil ga je tudi, naj nikdar ne izgubi upanja, kajti "rojevati v vero zahteva isti napor kot rojevati v življenje." Vernikom pa je položil na srce, naj molijo zanj, saj je "dragocen dar". V zadnjih letih je bilo med slovenskimi verniki iz Goriške posvečenih več mladih, je še povedal nadškof, "Alessio pa bo edini slovenski duhovnik v naslednjih šestih letih, drugih v semenišču ni". Zato moramo vztrajno moliti. Sledil je obred podelitve omenjenih služb. Nadškof je v veliki zbranosti številnih prisotnih molil nad kandidatoma in ga blagoslovil; podaril mu je mašno knjigo in posodo s kruhom. Na koru je pel cerkveni zbor, eno pesem pa moški zbor iz Št mavra. Lepa, živa slovesnost.

DD

Gostilna Rubijski grad

RUBIJE

SOVODNJE OB SOČI
Ul. Diaz 5
tel. 0481 882034

ZAŠIV

Servis šivalnih strojev
Express izdelava ključev
Brušenje nožev in škarij

ŽARKO PERDEC, s.p.

Ul. Gradnikove brigade 35
5000 Nova Gorica
tel. 00386 5 30 29 662
gsm 00386 41 320 898

VSE ZA ŠPORT

RAŠTEL 19, 12, 8 - Tel. 0481/531884
O B U T V E
KOSIČ
GORICA
RAŠTEL 7 - Tel. 0481/535162

GEOX SHOP

UL. OBERDAN 7
KIDS
UL. OBERDAN 9 - Tel. 0481/30248

POROČNI BOUTIQUE

Bella

Izposoja poročnih, obhajilnih oblek ter aranžiranje konfetov z dodatki

TRGOVINA IN PRIVAT: 5000 NOVA GORICA
GRADNIKOVE BRIGADE 51
TEL. 003865 3026862, GMS 00386 31451944

Obvestila

V petek, 26. t.m., bo ob 11. uri otvoritev novih prostorov vrtca v Štandrežu.

V galeriji Ars na Travniku je do 26. novembra na ogled razstava Iz Krasa za Kras, skulpture in slikarski objekti Bogomile Doljak: pon.-pet. od 10. do 12. in od 15. do 17.

Slovensko planinsko društvo začne 25. t.m. niz planinskih večerov v novi sezoni. Časnikar, planinec in svetovni popotnik Lojze Abram bo v siliki in besedi predstavil tritedensko popotovanje po Etiopskem višavju ali, kakor pravijo, po strehi Afrike. Iz tega najbolj starega območja črne celine dobiva doberšen del voda rek Nil. Abram je v pokrajini, kjer najvišji vrhovi presegajo 4000 m, preživel več kot tri tedne in posnel veliko fotografij. "Gorsko podoba" črne celine si bomo lahko ogledali v mali dvorani Kulturnega doma v Gorici v četrtek, 25. t.m., ob 20.30.

Uprava občine Sovodnje ob Soči vabi Vrhovce na vaški posvet, ki bo v kulturnem središču Danica v petek, 26. novembra, ob 20. uri. Srečanje bo namenjeno predvsem uradnemu poimenovanju zaselkov, njihovega teritorialnemu obsegu ter vprašanjem, ki zadevajo domačo in širšo občinsko skupnost.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško organizira tradicionalno silvestrovanje 29. decembra v restavraciji Kompas v Vrtojbi poleg mejnega prehoda Štandrež-Vrtojba. Program bodo popestrili Majda in Božo, igralca iz Štandreža, in glasbeni Silvo. Informacije in vpisovanje do 22. decembra na sedežu v Gorici v Križni ulici 3 ob sredo od 10. do 11. ure, pri poverjenikih ali na tel. 0481 882024. Akontacija ob vpisu 10,00 evrov na osebo.

Odbor proti goriškemu upeljavalniku prireja predavanje o sodobnih oblikah onesnaževanja. V petek, 26. t.m., bo v Kulturnem domu v Sovodnjah s pričetkom ob 20.30 govorila mag. biol. Darja Silan iz Ljubljane.

Darovi

Za Novi glas: N.N. 10,00 evrov.

V spomin na dragega pokojnega Evgena Frandoliča darujejo Hilarij in Lucija Lavrenčič ter Marica Frandolič 100,00 evrov za MePZ Hrast iz Doberdoba.

Čestitke

Zveza slovenske katoliške prosvete čestita pevskim zborom,

ki so se lepo uvrstili na drugem tekmovanju primorskih zborov v Postojni. Zbor Hrast iz Doberdoba je prejel zlato, goriški zbor Lojze Bratuž pa srebrno plaketo. Priznanja je bil deležen tudi štandreški mešani pevski zbor.

Naši zbori Hrast, Lojze Bratuž in MePZ Štandrež so na tekmovanju v Postojni dosegli izjemen uspeh. Za osvoje zlato in srebrno plaketo ter posebno priznanje vsem pevkam, pevcem in zborovodjem iskreno čestitamo. Čestitamo tudi Franki Žgavec in Patricku Quaggiatu. Svet slovenskih organizacij

Iskreno čestitamo Eriki Jazbar za izreden uspeh na mednarodnem literarnem natečaju "Gronchi". Prijatelj Odra 90.

Sara Bresciani je uspešno diplomirala na videmski univerzi v Gorici. Iskrene čestitke in veliko nadaljnjih uspehov želijo prijatelji.

Zahvala

Sestre Zavoda sv. Družine se ob zahvalni nedelji zahvaljujejo za prejete darove zemlje vsem posameznikom ter župnijam Gabrje, Podgora, Rupa-Peč, Št maver, Štandrež, Sovodnje in Števerjan.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 26. novembra do 2. decembra 2004)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored: **Petek, 26. novembra** (v studiu Andrej Baucon): Iz diskotheke 103 z Andrejem: šopek domačih viž in napevov. - Iz zborovskega arhiva. - Iz krščanskega sveta. - Glasbeni desert, zanimivosti in obvestila.

Ponedeljek, 29. novembra (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem. - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 30. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 1. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Šah, igra polna modrosti. - Izbor melodij.

Četrtek, 2. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

ODER 90 v sodelovanju s
KULTURNIM CENTROM LOJZE BRATUŽ
obvešča vse otroke, da

MIKLAVŽ PRIHAJA

REŽIJA: Marko Černic

Kulturni center Lojze Bratuž
Gorica, nedelja, 5. decembra 2004, ob 16. uri
Miklavžev urad je odprt od ponedeljka do petka
od 8.30 do 12.30, tel. 0481 531445

SKRD JADRO

v sodelovanju z otroškimi vrtcem in OŠ iz Romjana
vabi na

VESELO MIKLAVŽEVANJE 2004

petek, 2. decembra, ob 17.30
v župnijski dvorani sv. Nikolaja v Trziču

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

PD ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin
KUD Pirniče, Odr treh herojev - OTH
Carl Laufs in Wilhelm Jacoby
PENZION JELEN

Burka v treh dejanjih

Nedelja, 28. novembra 2004, ob 17. uri
v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu
(Predstava nadomešča komedijo Markolfa Daria Foja)

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Izjemno pomembna publikacija Epohalno delo slovenskih etnologov

Konec oktobra je pri Založbi Mladinska knjiga izšel Slovenski etnološki leksikon - publikacija, s kakršno se ponašajo le redki narodi. V zgodovini slovenske etnološke stroke predstavlja ta najnovejša publikacija četrti povzetek izsledkov o slovenski etnologiji, od katerih pa je ta prvi, ki je zasnovan leksikalno. Ideja o tovrstnem delu se je porodila že daljnega leta 1947. Znameniti slovenski etnolog Niko Kuret (r. 1906 v Trstu - u. 1995), ki ga mnogi bralci poznajo po knjigah Praznično leto Slovencev (I-IV, 1965-1979) in Jaslice na Slovenskem (1981), je tedaj vodil Komisijo za slovensko narodopisje Akademije znanosti in umetnosti (= predhodnica današnjega Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU); le-tej je predložil načrt za Slovenski narodopisni slovar, kar je še istega

leta sprejel v svoj delovni načrt Razred za zgodovinske vede, filozofijo in filologijo tedanje Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Ideja je dalje dolgo tlela in šele v začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja je dr. Kuret sestavil osnutek slovarja s 612 abecedno urejenimi iztočnicami gesel. In preteklo je še nadaljnjih dobrih petnajst let, da so se slovenski etnologi dogovorili, da je treba začeti s sistematičnimi pripravami na to kompleksno in strokovno izjemno zahtevno delo. Zgodilo se je na občnem zboru Slovenskega etnološkega društva, ki se je odvijal 1989 v Ljubljani. Tedanji vodilni slovenski etnologi (dr. Slavko Kremenšek, dr. Mirko Ramovš, dr. Ivan Sedej, dr. Angelos Baš, ...) so se dogovorili, da Inštitut za slovensko narodopisje prevzame vodstvo

projekta, katerega so tedaj naslovili Slovar etnologije Slovencev; seveda so k sodelovanju pritegnili tudi strokovnjake z Oddelka za etnologijo Ljubljanske Filozofske fakultete in iz Slovenskega etnografskega muzeja. Cilj tega dela je bil v obliki gesel predstaviti poglavitna spoznanja o slovenski etnologiji. Delo glavnega urednika je prevzel dr. Angelos Baš, ki je tedaj obljubil, da se bo delu posvetil po svoji upokojitvi 1991. Do junija 1993 je bil dodelan predlog geslovnika. Posamezni pisci gesel so se zgledovali po Slovarju nemške etnologije (Richard Beitzl: Wörterbuch der deutschen Volkskunde, Stuttgart 1974), ki je bolj leksikon kot slovar; naši strokovnjaki pa so se odločili dodajati tudi gesla o raziskovalcih, ustanovah in pomembnih etnoloških publikacijah. Zato se je že naslednje le-

to porodila ideja, da se spremeni naslov; stroka je dosegla soglasje 1998 in naslovila nastajajoče delo Leksikon etnologije Slovencev - po zgledu edinega dotedanjega leksikona narodne etnologije, po Madžarskem etnološkem leksikonu (Magyar néprajzi lexikon 1-5, Budapest 1977-1982).

to porodila ideja, da se spremeni naslov; stroka je dosegla soglasje 1998 in naslovila nastajajoče delo Leksikon etnologije Slovencev - po zgledu edinega dotedanjega leksikona narodne etnologije, po Madžarskem etnološkem leksikonu (Magyar néprajzi lexikon 1-5, Budapest 1977-1982).

Slovenski etnološki leksikon, kakor ga je nazadnje naslovila založba, je nastajal v želji, da predstavi najširšemu krogu bralcev poglavitna spoznanja slovenske etnološke vede o Slovenceh, ki živijo na strnjem etničnem ozemlju v delu Vzhodnih Alp, v zahodnem delu Panonske nižine in v širšem zaledju Tržaškega zaliva, ter o Slovincih, ki živijo v Svetu; seveda obravnava tudi prebivalstvo neslovan-

urednik Založništva tržaškega tiska, nekaj jih je napisal ladijski kapitan v pokoju Bruno Volpi Lisjak, sodelovali pa so še Milan Pahor, ravnatelj Narodne in študijske knjižnice v Trstu, Martina Repinc, urednica in režiserka na RAI -Trst, ter živa Gruden, ravnateljica Dvojezične osnovne šole v Špetru. Publikacija je bogato opremljena s slikovnim gradivom; krasi jo okrog 1030 fotografij, ilustracij in zemljevidov, ki so povezani z etnološkim bogastvom slovenskega naroda nekoč in danes.

Slovenski etnološki leksikon prinaša informacije o teoriji in zgodovini etnološke vede, o poljedelstvu, živinoreji, rokodelstvu in obrti, o prometu in transportu, stavbah in etnološkem konservatorstvu, o stanovanski kulturi, družini in sorodstvu, o delavski in meščanski kulturi, o medkrajevnih in medetničnih odnosih, o ustnem slovstvu in ljudski umetnosti, o rojakih zunaj domovine - skratka skoraj ni področja življenja in geografskega območja, ki ga to temeljno kompleksno delo slovenske etnološke stroke ne bi zajelo.

MJ

Knjigi ob življenjskem jubileju Daneta Zajca Dva - začetek in konec človeške usode

Navada je, da pesnikom ob njihovih življenjskih jubilejih izdajo knjigo, običajno cvetober iz njihovega dosedanjega dela, antologijo ali tematski izbor. Založba Mladinska knjiga je 75-letnico Daneta Zajca, samonikle osebnosti moderne slovenske poezije, počastila z dvema knjigama: Hiša sanja je večji izbor pesmi za otroke iz osmih Zajčevih knjig, ki mu je dodana tudi celotna zbirka Abecedarija (1975); knjigo je uredil Peter Svetina, z novimi ilustracijami pa opremil Damijan Stepančič. Druga knjiga, naslovljena Dva, je Zajčev lasten izbor iz njegove lirike, ki je urejena v nove cikle; spremno besedo je prispeval Aleš Steger. Ta knjiga zelo odstopa od siceršnjih jubilejnih izdaj. Je svojska in posebna kot njen avtor, pesnik, ki z vsem, kar napiše, že desetletja nekako "samozadostno" vztraja zunaj prevladujočih in modnih literarnih tokov. Tudi v svoji - pogojno rečeno - ljubezenski li-

riki, ki pa je hkrati sila današnja ... Slednje knjige se je Zajc lotil po obisku pri župniku v Doberdobi, ki bere njegove ljubezenske pesmi kot molitve. Odločil se je za zbirko, ki ne bo ne antologija ne izbor, ampak na novo zaokrožena celota, sestavljena iz ciklov; pri njihovi ureditvi ga je vodila tematska sorodnost pesmi in možnost novih povezav ne glede na čas njihovega nastanka. Iz poezij, ki so sestavljale različne šopke iz različnih časov, je Zajc z njemu lastno domiselnostjo spletel nov "venec", osupljivo svež, drugačen in nič manj učinkovit kot dosedanj. Kaj takega je bilo mogoče, meni Aleš Steger, zaradi "velike stilne in idejne enotnosti vsega od prve do zadnje črke, kar je pesnik objavil". Seveda je tudi Zajc šel skozi premene svojega pisanja in se razvijal, a drugače. Stegeru se ob Zajčevi poeziji vsiljuje prispodoba ogromnih termintjakov z nepreštevnimi vhodi in izhodi, z gomazečo ži-

Foto JMP

vo in tihotno maso v spreminjanju, brez središča, brez cilja in posledično brez upanja... In zakaj Dva? Dva sta, pojasnjuje Zajc, človeka, ki hodita skupaj, ki drug drugega živita in sta v enem prostoru in diha isti zrak v dveh dihanjih, ki sta eno dihanje. Ta dva človeka se včasih približata do takšne bližine, ... da sta dve telesi eno telo, ... da izgine črta, ki loči dve bivanji. Včasih. Samo včasih. Črta, ki je meja in je rezilo, spet pride, spet reže nož. ... Dva sta namreč začetek in konec človeške usode. Novo pesniško kompozicijo je

bilo iz dosedanjih "skladb" torej mogoče ustvariti zaradi enovite "intonacije". Potreben pa je bil ključ, načelo omejitve in izbora, ki stoji v naslovu - dva. Ta ključ je Zajcu omogočil sestaviti novo "zloženko" poezije, ki kot nov preplet še zaostruje odgovore na njena večna, nikoli za vselej in do konca pojasnjena vprašanja: kaj vse človek odkrije v zrcalu drugega; v ljubezni, v besedi ljubezni in pesmi o ljubezni - ostri v mehki in mehki, tenkočutni, ko ubeseduje ostrine robov med dvema ... Kaj je tisto več in prek, kar se zgodi med njim, napetim lokom, in njo, ki se srečata, ko se prežameta, da bi ju v naslednjem trenutku presunilo spoznanje tujosti, mimorežnosti in praznine? Kako, da je to občutje Zajčeve lirike uspel najbolje ujeti in uglasbiti prav Janez Škof - rojeni komedijant? Ni naključje. Odmev spoznanja posameznikove samote, odtujenosti, groze v duši ... ni jok in škripanje z zobmi. Najbolj harmonični zven tega občutja je globok, sarkastičen smeh - in po njem - molk.

Dušan Rogelj

2. tekmovanje primorskih zborov

Na 2. tekmovanju primorskih zborov v naši zbori odlični

Na 2. tekmovanju primorskih pevskih zborov in vokalnih skupin, ki je minuli petek in soboto, 19. in 20. t.m., potekalo v Postojni, so se pevski zbori iz naše srede odlično odrezali. Zlato plaketo mesta Postojna sta prejela komorni zbor

Foto DP

Ipavska iz Vipave pod vodstvom Matjaža Ščeka in mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča, srebrno plaketo pa je prejel goriški mešani pevski zbor Lojze Bratuž, ki ga vodi Bogdan Kralj. Tekmovalo je 23 ženskih, moških in mešanih zborov ter vokalnih skupin iz Primorske in zamejstva.

Žirija, ki so jo sestavljali Andraž Hauptman kot predsednik ter Marko Vatovec in Stojan Kuret kot člana, je razdelila še štiri posebna priznanja. Mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba je prejel tudi posebno priznanje za najboljšo izvedbo skladbe primorskega skladatelja Štefana Maurija, MePZ Lojze Bratuž iz Gorice pa priznanje za najboljšo izvedbo slovenske ljudske pesmi. Ženska vokalna skupina Vinika iz Brd, ki jo vodi Franka Žgavec, je prejela srebrno plaketo mesta Postojna in priznanje kot najboljša vokalna skupina 2. pevskega tekmovanja primorskih zborov. Najvišjo oceno v kategoriji ženskih zborov je prejel deklški zbor iz Godoviča, ki ga vodi Damjana Leskovec.

Tekmovanja, ki ga organizira Zveza pevskih zborov Primorske ob pomoči Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti in občine Postojna, so se udeležili tudi zbori: MePZ Štandrež, vodi ga David Bandelli, ki je prejel priznanje ter vokalna skupina Sraka iz Štandreža (zborovodja Bogdan Kralj), ki je prejela bronasto plaketo. Nastopil je tudi MePZ Devin-Rdeča zvezda iz Saleža, ki ga vodi Rado Milič, prejeli so priznanje.

Našim pevcem in dirigentom iskrene čestitke! Želeli pa bi si, da bi organizatorji tekmovanja upoštevali dejstvo, da je goriška zborovska revija Cecilijanka tradicionalna in je zato velika škoda, če bi tudi v prihodnje prireditvi sovpadali.

Za naš jezik

Duh ali duha?

Beseda **duh** ima dvojen pomen:

-duhovni del človeka
-kar vohamo.

V obeh primerih je sklanjatev enaka, razen v tožilniku (4. sklonu) ednine.

Poglejmo dva primera: Treba je zadovoljiti potrebe telesa, a misliti tudi na **duhá**. Ko smo šli mimo skednja, smo začutili močan **duh** po senu.

V prvem primeru smo omenjali duhovno plat človeka, zato smo v tožilniku uporabili obliko **duhá**, v drugem primeru pa smo mislili na to, kar vohamo, zato je bil tožilnik enak imenovalniku, torej: **duh**.

Zato bomo rekli in pisali: Gojiti moramo **duhá** in duhovne vrednote.

Ampak: Zavohali smo oster **duh** po dimu.

Ne zamenjajmo duha (spirito) z duhom (odore)!

"Razbiranja"

(ANTI)POEZIJA (NEO)DEKADENCE BIVANJA

Tomislav Vrečar: *Naj me koklja brčne, potem bom pa še jaz njo*, Ljubljana: Literarno-umetniško društvo Šerpa, 2004.

Kljub mladosti (star je le osemindvajset let) se Tomislav Vrečar, novogoriški pesnik, ki živi in ustvarja v Ljubljani, lahko ponaša kar s štirimi pesniškimi zbirkami, ki vsaka drugače prebirajo stvarnost, v kateri se pesnik najde in vsaka drugače prikazuje njegovo borbo z eksistenco.

Po anarhoidni *Punk še ni hin* (1997), njenem naravnem nadaljevanju *Vaš sin vsako jutro preganja mačke po soseski* (1998), dozoreli *Ko se mi vse ponuja*, se meni skuja (2003), je v zbirki žepna šerpa izšla zbirka s skoraj tipičnim "vrečarskim" naslovom *Naj me koklja brčne, potem bom pa še jaz njo*.

V dveh s hrvaškimi verz (Toma Bebič - Antipjesma in Oporuka) naslovljenih delih se Vrečar vrača k svojim izvirnim vzgibom, iz katerih je zaznavati prvine njegovih pesniških začetkov. Prej omenjena borba za eksistenco je njegova najbolj jasna značilnost, ki je pesnika zagotovo zaznamovala in ga sprejela med predstavnike mlade slovenske poezije. Iz zbirke v zbirko postaja pa vedno bolj očitno, da pri Vrečarju ne gre za borbo za eksistenco, temveč za borbo z eksistenco. Odnosi, ki jih avtor upesnjuje, so prikazani na ravni travmatičnosti in nesmisla. Življenje je za človeka nesmisel, ki ga

dan za dnem spravlja na dno, Vrečarju je poezija tako edina možna rešitev, ki pa toliko potencira tragiko bivanja, predvsem pa tragiko nesmisla, da jo je celo zelo težko brati, kajti to je poezija teme, dna, prekletosti. Svetlobo najdemo le včasih, še ta pa leži v trpkem kontekstu sivine in grenke apatije vsakdana.

Vrečar je sicer iskren pesnik, mestoma naiven, v vsakdanu katerega je najti le tolažbo brezljubezenskega seksa, alkohola, čirkov in lahkih drog. Tudi to pa je ilustracija, ki človeka le onesposablja, da bi se uspel rešiti iz pred plašča "bivanjske more". Tu tudi razumemo upad klasičnih in tradicionalnih družbenih kalupov in vrednot, ki ga je zaznavati v Vrečarjevem opusu. Upad ni zaveden, je pa posledica trpljenja, ki ga je pesnik deležen. Na svet gleda zato s skrajnim nezaupanjem, premaganostjo in brezbriznostjo. Kljubovanje ni junaško, je pa primitivno človeško. Vrečar ustvarja zato pogoje, ki v slovenski poeziji uvajajo novo vrsto dekadence.

Človeško bivanje je v poetiki Tomislava Vrečarja prešlo v fazo razpadanja, ki je popolnoma fizično. Grenkoba, cinizem, včasih prostaštvo in hard-core občutja, ki izvirajo iz njegovega izraznega mehanizma to shemo bivanja le potencirajo in jo naredijo poetično. Poezija postaja s tem antipoezija, ki prebira svet v vsej svoji najbolj surovi plati.

Po treh pesniških zbirkah, kjer se Vrečar vsebinsko razvija, kaže četrta iz te plati regres, vrnitev, pesimistično

(in celo več kot to) prepuščanje "temni strani" sle po (samo)destrukciji.

Bralec, ki bo segel po Vrečarjevi zadnji zbirki, bo imel občutek, da se srečuje z boleznimi pesnjenjem. Kar prihaja iz Vrečarjevega peresa je podobno izpuščanju, boleznim, ki je sad nesmisla. Pesnik tako obvisi kot sadež nad praznino pod njim in le čaka na roko, ki ga bo utrjala. Iz kontekstualizacije pa vemo, da bo sadež padel, gnul od kalupov družbe, ki ga prezira.

Vrečar je s svojo poetiko prava redkost v slovenski pesniški stvarnosti, njegova literatura pa je s tem dosegla kanonični status. (Neo)dekadence, s katero prihajamo v stik, je postala že povečevanje človekove nemoči. Vrečarjev "podčlovek" ne gleda, ne doživlja, ampak samo trpi - "subira".

Iz tega nekonvencionalnega stanja se pa pesnik ne razvija, ampak le rine v paradoksalno transsubstanciacijo smisla v nesmisel, kar pelje neizprosno do nihilizma. Kljub vsemu je naslov zbirke pozitivno nastavljen, ker je pesnik - upornik tisti, ki "koklja brčne", potem ko ona njega. Tudi zadnji verz v zbirki izdaja lažno upanje, ki skuša osvobajati: "za hip se je zazdelo, da je svet spet čist."

A samo za hip ...

Boljšega Vrečarja, kot je v tej zbirki, smo že brali. Upati je, da ga bomo še.

David Bandelli

Goriška Mohorjeva družba / Predstavitev knjižne zbirke 2005

“Vsaka knjiga je za nas praznik!”

S prazničnimi občutki so mohorjani v ponedeljek, 22. novembra, predstavili knjižno zbirko za leto 2005. Predsednik založbe, ki bo prihodnje leto slavila 80 let, msgr. Oskar Simčič, je v galeriji na Travniku toplo pozdravil prisotne, med katerimi je bil tudi novogoriški župan Mirko Brulc. Tajnik GMD Marko Tavčar je nato povezoval večer in najprej dal besedo uredniku *Koledarja* dr. Jožetu Markuži. Tudi zbornik za leto 2005, zvest mohorjanskim načelom, potrjuje svojo vlogo zvestega zapisovalca in priče pomembnih dogodkov v krajevni in vesoljni Cerkvi, domačih družbenopolitičnih premikov ter našega organiziranega življenja.

Na 277 straneh vsebuje kar 62 raznovrstnih zapisov 55 sodelavcev. “Vsak zapis ima izredno vrednost,” je poudaril dr. Markuža. Sploh pa je za GMD po njegovih besedah vsaka knjiga praznik, “dokaz našega življenja in prisotnosti”. Zbornik je ilustriral in opremil Štefan Pahor, tiskala pa tiskarna Budin. Drugo knjigo (Vlado Švara, *Slovensko pesmijo skozi življenje*), 15. zvezek iz zbirke *Naše korenine*, je predstavila urednica Lida Turk. Življenjska pripoved uveljavljenega glasbenika in pevovodje, starega skoraj 98 let, je hkrati pripoved naše prosvetne dejavnosti skozi velik del 20. stoletja. Švara je spomine na svoje 60-letno dirigiranje po

Tržaškem in v internaciji zbral za oddaje Četrtekova srečanja, ki jih je za Radio Trst A urejala Lida Turk. Sam jih je pretpikal in opremil s fotografijami, urednica pa je gradivo pripravila za knjižno izdajo. Na predstavitvi je povedala, da je knjiga žal izšla pozno, saj je radijske intervjuje snemala pred več kot 20 leti. Delo je po svoje lahkotno, saj vsebuje marsikatero humoristično opazko, čeprav gre za zgodbo o hudem obdobju. Knjigo je opremil Pavel Medvešček, tiskala pa Grafica Goriziana.

Posebno živo in sveže branje ponuja tretja knjiga iz zbirke (Nace Novak, *Camino*). V njej je potnik-novinar iz Nove Gorice opisal svojo izkušnjo na staro-

Foto DPD

datni romarski poti do Kompostele. Na predstavitvi se je zahvalil založbi in Novemu glasu, ki je potpis objavil v podlistku, nato pa samo še podžgal radoved-

nost navzočih z opisom nekaj utrinkov s poti. Prisotnim je priporočil pot v Kompostelo, saj tudi danes, “ko smo zasvojeni z vsem, kar nam svet ponuja,

lahko imamo v enem samem nahrbtniku vse, kar nam rabi za življenje!” Knjigo je oblikovala Mirjam Simčič, tiskala tiskarna Budin.

Ivan Žerjal v Kulturnem domu v Gorici

Sveže in sodobno, lep obet za prihodnost!

Foto Bumbaca

Minuli četrtek, 18. t.m., so v Kulturnem domu v Gorici odprli likovno razstavo goriškega slikarja Ivana Žerjale, ki se tokrat v Gorici prvič predstavlja z

lepo zaokroženo in samostojno razstavo. Ravnatelj Kulturnega doma Igor Komel je na odprtju razstave poudaril predvsem pomembnost razstavnega delovanja Kulturne-

ga doma za naše umetnike, medtem ko je kritik Joško Vetrli orisal Žerjalovo likovno delo in mladega umetnika uvrstil med odlične upe naše umetnosti.

Roberto Nanut v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici

Velike in večne teme slikarja-kiparja

Foto DPD

Predsednica centra Bratuž Franka Žgavec je bila na odprtju razstave goriškega umetnika upravičeno vesela, da ji je uspelo Roberta Nanuta predstaviti v

centru Bratuž z lepo anoto-loško razstavo, na kateri je na ogled trideset odličnih kipov in malo manj liričnih slik, skic ter risb goriškega umetnika. Na odprtju razsta-

ve v sredo, 17. t.m., je o umetniku in njegovem premalo znanem likovnem opusu spregovoril Jurij Paljk, izšel pa je tudi barvni katalog razstave.

Manjšine in jeziki

Dragocena knjiga o zakonu 482/1999

“Jeziki nam ne dajejo samo možnosti, da ustno ali pisno predstavljamo našo zgodovino tudi za čas, ko nas ne bo več na svetu, ampak nosijo zgodovino v samih sebi. Vsi filologi oziroma vsi ljudje, ki jih zanimajo jeziki, vedo, da se v njih zbirajo dragotine, ki pričajo o družbenem razvoju in o dogodivščinah posameznikov. Idiomske fraze in sestavljenke ohranjajo pri življenju osebnosti iz preteklih časov. Zgodovina besed od-slikava zgodovino misli. Če družbe ne umirajo, se moramo zahvaliti ne samo zgodovinarjem in uradnim pričevalcem, ampak dejstvu, da imajo družbe svoj jezik, ki o njih pripoveduje.” (C. Hagžge, *Halte à la mort des langues*, 14)

S tem navedkom se začne knjiga Danieleje Bonamorea Lingue minoritarie, lingue nazionali, lingue ufficiali nella legge 482/1999 (Manjšinski jeziki, državni jeziki, uradni jeziki po zakonu 482/1999). Dokaj nenavaden začetek za knjigo z izrazito juridično tematiko! A ni nenavaden samo začetek, temveč vsa knjiga, ki šteje okoli 240 strani in je izšla pri založ-

bi FrancoAngeli v Milanu. V njej se namreč ob izredno natančnih navedbah raznih zakonov, pojmov, definicij vrstijo hudomušne, ironične, sarkastične pripombe na račun vladajočega kadra, univerzitetnega sistema, nedoslednosti in neznanja zakonodajalcev. Tudi opombe pod črto so nad vse zanimive, saj je v njih strnjeno raznoliko znanje profesorja Bonamorea, mentorja marsikatega našega študenta na Pedagoški fakulteti v Trstu.

Profesor Bonamore je znan tudi v slovenskih krogih zaradi knjige, ki jo je izdal leta 1979, in sicer: *Disciplina giuridica delle Istituzioni scolastiche a Trieste e Gorizia* (Pravni položaj šolskih ustanov v Trstu in Gorici), ki zajema avstro-ogrsko dobo, obdobje med obema vojnama, predvsem pa razvoj po drugi

svetovni vojni. O tem delu piše zelo zanimive stvari Boris Pahor v svoji knjigi *Pogled iz jamborovega koša* (GMD, Gorica 1998, Zmolčano znanstveno delo, str. 319-325). Zaradi avtorjeve kritične ocene Osimskih sporazumov je bila knjiga namreč s strani slovenske tržaške in matične politike bojkotirana, še več, uničena. SKGZ je kupila 250 izvodov publikacije in jih je potem pustila gniti v skladišču. Naj povem, da mi je osebno pred leti le uspelo kupiti dva izvoda te knjige Danieleje Bonamorea, a prodajalka je morala najprej vprašati nadrejene, ali sme dvigniti knjigo v skladišču. Bili so pač časi enoumja! Kaj pa ta zadnja knjiga, ki govori o zakonu 482? Tudi v tej knjigi je ostra, a upravičena puščica namenjena sedanji slovenski

tržaški buržoaziji. Predgovor knjigi sta napisala ugledna univerzitetna profesorja: jezikoslovec Manlio Cortelazzo s padovske univerze in jurist Michele Salazar z univerze v Messini. Avtor se najprej loti zgodovine zakona 482, ki ščiti manjšine, in ugotavlja, da so morali državljani nanj čakati celih 51 let. Nato kritično analizira zakon in poglobi vsako nianso formulacije, tako kot pač znajo juristi, a z velikansko človeško širino in kulturno pronicljivostjo.

Nadalje omenja knjiga pisno in ustno uporabo manjšinskih jezikov v javnih uradih in na sodišču. Piše o vrnitvi zemljepisnih in osebnih imen v pristno nepotvorjeno obliko, razpravlja o nekaterih narečjih, ki jih zakon jemlje v poštev (narečji iz Sassarija in iz Gallure), med-

tem ko so zakonodajalci pozabili na Cigane (Rome). Celo poglavje je posvečeno razlikam med jezikom in narečjem, ob čemer se govori o primeru tabarchino: jezik ali narečje? Po avtorjevem mnenju je treba zaščititi jezike, narečja pa umrejo, če jih institucionaliziramo. Avtor razpravlja še o državnem in o uradnem jeziku, o dvojezičnosti in o diglosiji, primerja Italijo in njeno jezikovno urejanje s Španijo, Švico in (bivšo) Jugoslavijo. Predzadnje poglavje se končuje s citatom iz Prešernovega Orglarja v slovenščini (s prevodom).

Zadnje poglavje pogloblja uvodno misel o pomenu jezika, nas obvešča o naglem izumiranju jezikov in poudarja potrebo po njihovi ekološki zaščiti na svetovni ravni. Mogoče ni vsem znano, da vsako leto na svetu umre petindvajset jezikov. Danes je na svetu okrog pettisoč jezikov. Če bodo torej jeziki izumirali s tako hitrostjo, če se ne bo nič postavilo v bran pred tem propadanjem, bo v stotih letih izumrla polovica jezikov (2500). Možno pa je seveda tudi njihovo še hitrejšo izginotje!

Sledi še besedilo zakona 482/1999 v italijanščini, besedilo deželnega zakona Furlanije-Juljske krajine 22. marca 1996 št. 15 v furlanščini, ter celoten Statut občine Doberdob v italijanščini in slovenščini. Kljub kritični (a vendar upravičeni) pripombi glede naše slovenske tržaške manjšine profesor Bonamore z veliko simpatijo omenja kar nekaj pozitivnih pojavov v naši skupnosti. Z velikim veseljem je ustno priznal, da so mu izid te knjige omogočili prav Slovenci. Poleg številnih sardinskih društev in univerzitetnih profesorjev, poleg okcitanske skupnosti, poleg uglednih furlanskih univerzitetnih profesorjev in društev, med katerimi tudi Societa' Filologica Friulana, poleg sicilskega univerzitetnega profesorja in Hrvatov v Moliseju, so obljubili nakup več desetih izvodov knjige tudi: SKGZ, SSO, SLORI, Občina Dolina, Občina Doberdob, Jusuarski odbor z Opčin ter številni posamezniki. Hvalevredno dejanje, s katerim smo se avtorju oddolžili za krivico, ki mu je bila nekoč prizadejana!

Diomira Fabjan Bajc

Kratke

Praznik Matere Božje od zdravja

Veliko število slovenskih vernikov je minulo nedeljo polnilo cerkev sv. Marije Velike. Priložnost je bil tradicionalni praznik Matere Božje od zdravja, ki ga naši verniki vsako leto občuteno praznujejo. Somaševanje v slovenskem jeziku je vodil koprski

dekan g. Lojze Kržišnik. Versko svečanost je spremljal Združenji zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov v Trstu pod vodstvom Edija Raceta. Več v prihodnji številki.

Narodno zabavna glasba v Zgoniku

V športno - kulturnem centru v Zgoniku je v nedeljo 21. t.m. potekal praznik, posvečen narodno zabavnim melodijam. Že šesto leto zapored ga prirejajo člani ansambla Zamejski kvintet. Pester spored popoldneva, ki ga je povezoval Vinko Šimek, je razveselil do kottička polno zgoniško športno dvorano s kakovostnimi izvajalci narodnih komadov. Nastopali so Ansambel Slapovi iz Slovenije, kvinteta Grazer Spatzen iz Avstrije in Die Schilcher iz Švice in dekleta folklorne skupine Lausgitschn, ki prihaja iz južne Tirolske.

In memoriam

Svetozara Vodopivec

Na Martinovo se je med domačini v zgoniški občini hitro razširila žalostna novica, da je smrtna kosa iztrgala svojcem in celotni skupnosti dobro poznano domačinko Svetozaro Vodopivec vdovo Škrli. Pokojna gospa Cveta se je rodila v znani družini Šoščevih v Koludrovcih. V decembru bi dopolnila 83 let. Doraščala je v gosposkarsko in versko zvezo, ki jo je vodila v tistih časih, kot tudi danes, se je za pridne in ubogljive otroke dobil koristen posel in ni preostajalo časa za brezpredmetno potepanje in kratenje dragocenega dne. Že kot majhen otrok je morala, poleg obiskovanja pouka, pomagati pri raznih kmečkih opravilih. Komaj odrasla je, še pred vojno, in to po sili razmer, ubrala težko pot kraških mlekarij. Ko je bilo pokojnici dvajset let, je tudi nad naše kraje in ljudi udarila vojna vihra z vso svojo krutostjo in nepravilnostjo. Tudi takratnemu dekletu drugi svetovni konflikt ni prizanesel. Z nekaterimi sovrstnicami iz zgoniške občine je bila prisilno odvedena na Kostonjevo nad Gorico. Po mučnih in zastrašujočih zaslišanjih so jo nato odvedli v prisilno konfinacijo v Rim. Domov se je smela vrniti šele po porazu in razpadu fašistične diktature. Kmalu po vojni se je poročila v Salež z Jožetom Škrliem. Z

marljivostjo sta si uredila nov dom z vzornim kmetijskim poslopjem. Toda že leta 1957 je v tragični nesreči preminil mož. Mlada 36-letna žena je ostala sama z dvema mladoletnima otrokoma. Spoprijeti se je morala z novimi skrbmi, opravljati težka kmečka dela ter vztrajati z vsakodnevnim mlekarjenjem. V vseh teh težkih trenutkih, v časih skoraj brezupnih, je gospa Cveta dobila čas za pogovor z Bogom. Bila je verna in prepričana častilka Božje Matere Marije. Tudi drugim družinskim članom je umno posredovala božjo besedo in jih uvajala v zdravo krščansko življenje. Njena zadnja leta niso bila rožnata, temveč s trnjem postlana. Težka bolezen jo je priklenila na bolniško posteljo, s katere se ni več dvignila. Niti dobrobrščna in hvaležna skrb dragih družinskih članov ji ni mogla pomagati, da bi se njeno fizično stanje izboljšalo. V tistih težkih trenutkih so ji bili v veliko veselje in uteho obiski domačega župnika. Pogreb je bil v ponedeljek, 15. t.m., ob veliki množici, ki se je poklonila njenemu spomenu. Dekan dr. Markuža je opravil pogrebni obred in pri sveti maši podčrtal njeno zaupanje v Gospoda. Sekcijski tajnik SSK je prikazal njeno življenjsko pot in zaključil "Podobno kraškemu apnencu, ste tudi Vi, gospa Cveta, neomajno kljubovali in vztrajali neštetim življenjskim izzivom in preizkušnjam. In tako Vas bomo ohranili v trajnem spomenu. Župnijska skupnost iz Zgonika izreka najgloblje sožalje sinovoma Justu in Slavku ter njunima družinama."

Društvo slovenskih izobražencev

Vpliv goriškega cerkvenega okolja

Drugeče je, ko izvedenci na določenem področju potrdijo to, kar je sleherni imel za splošno znano resnico.

Tako je bilo namreč v ponedeljek minulega tedna, ko je bil gost Društva slovenskih izobražencev duhovnik in zgodovinar Luigi Tavano, ki je občinstvu Peterlinove dvorane predstavil svojo študijo La diocesi di Gorizia 1750-1947 (Goriška škofija 1750-1947). Ob njem je sedela profesorica tržaške univerze Liliana Ferrari, ki je o publikaciji podala osebno presojo.

Novinar Ivo Jevnikar je gosta predstavil in o prof. Tavano povedal, da je organizator, "pravi motor Centra za versko in socialno zgodovino iz Gorice"; obenem prireja številne okrogle mize in simpozije (npr. odmeven je bil tisti o škofu Attemsju), tako da je bil njegov pogled na cerkveno preteklost Goriške vedno prepreden z globoko strokovno veščino. Ferrarrijeva pa je podpredsednica Centra in odlična pozna-

valka cerkvene zgodovine naših krajev; njena strokovna dela so vedno jemala v pretres vse komponente tukajšnje Cerkve, tako da je večkrat pisala tudi o slovenskih vernikih.

Če se povrnemo k začetni misli, je splošno znana resnica tista, po kateri je goriško področje z družbeno geografskega vidika tradicionalno bolj odprto verskemu čutu kot tržaško. "Že leta 1750 se je škof Petacchi pritoževal nad dejstvom, da je v zalivskem mestu religiozni zagon nekoliko hladen; Trst se je namreč rodil kot izredno urbano okolje, v katero se podeželjska stvarnost ne vključuje", je povedala prof. Ferrarrijeva in poudarila, da je ravno to dejstvo bolj pogojevalo razvoj tržaške cerkve

kot pa prisotnost v mestu drugih veroizpovedi: "Trst je namreč z družbenega vidika enoten v svoji fizionomiji, saj v njegovem tkivu kmečkega prebivalstva ni." Trst

Foto Kroma

torej mesto trgovcev. Pri nas res ni novost, da so trgovine odprte tudi ob nedeljah.

"Trst je avtonomno mesto", je poudaril zgodovinar Tavano, "saj je Gorica neposredneje vezana na svoje podeželje, ki zajema Posočje in Vipavsko. Gorica je bila obenem v preteklosti po-

membno središče za izobraževanje duhovščine celotne Primorske." Goriški vpliv je bilo občutiti tudi po Sloveniji in v Istri, saj je v posoškem mestu delovalo centralno semenišče, ki je bilo podvrženo strogemu sistemu dela nemških šol. Semenišče je formiralo visoke cerkvene kroge, ki so postali nato vplivni predstavniki Cerkve po celotnem avstrijskem cesarstvu. Ozemlje goriške škofije pa je zaobjemalo ogromen teritorij, saj je segalo od Furlanije do severne Dalmacije, od Koroške do Ptuja in zdru-

ževalo vernike različnih kultur, ki so na ozemlju prebivali, tako da je res primerna oznaka prof. Ferrarrijeve, ki je različnost vzela kot diskriminantni spekter za presojo več kot stoletne preteklosti goriškega cerkvenega vpliva.

IG

Kulturna manifestacija: ples, glasba in gledališče
Sredozemska kulturna razsežnost preplavila Trst

pravijo organizatorji, "v raznolikosti dogodkov lahko odkrijemo nekatere stalnice človeške

kateri bo naša perspektiva pri gledanju sveta doživela obogatitev, spričo afriških obredov in

Foto Kroma

življenjske izkušnje, kot na primer globoka povezava med glasbo in poezijo, uporaba glasu in telesa za izražanje in pripovedovanje, atavistična potreba po metafizičnem elementu in sposobnost grajenja večkulturnosti." Spored se bo zvrstil v pravem vrtnicu etnične kulture, ob

otomanske resne glasbe, gledaliških kretanj in folklorne egiptovskih plesov. Festival se je pričel že v soboto, ko je na odru Kulturnega doma nastopil glasnik balkanske avtorske pesmi, Djordje Balašević, ki se je pri več kot dvajsetletnem ustvarjalnem delu po-

svečal družbenemu angažmaju, tragediji vojne, ljubezni. 25. t.m. bodo v Domu glasbe zaživi pozaobljeni pesniki z nastopom francoske pevke Claude Antonini. 28. t.m. bo vedno v Domu glasbe na sporedu zanimiva "kulinarčna predstava" maroškega gledališčnika Abderrahima el-Hadirija. V Kulturnem domu bodo 4. decembra na vrsti zvoki, ritmi in plesi iz Egipta in Nubije v priredbi Aswan Ensembla. Dom glasbe bo 11. decembra gostil predstavo italijanske produkcije Pirati, medtem ko bo v gledališču Miela 14. decembrom koncert pionirja političnega songa Libanona Samija Hawata. V SSG pa bo 18. decembra na vrsti izbor skladb iz zakladnice otomanskega cesarstva, ki ga bo občinstvu ponudil ansambel Asitane. Vsi koncerti se bodo začeli ob 21. uri. Okrogla miza na temo obredov in osebnosti žensk med Črno Afriko in Mediteranom bo potekala v gledališču Miela 4. decembra ob 10. uri. Tudi letos so v sklopu festivala potekale pevske in kompozicijske delavnice bratov Mancuso; 5., 6. in 7. bo pa možno spoznati tradicionalne egiptovske plesne pod izkušenim vodstvom Samirja Bishaya Gaberija.

S Klubom prijateljstva po Furlaniji

Šola za izdelovanje mozaikov v Spilimbergu in Videm (1)

Že dalj časa premišljujemo pri Klubu prijateljstva, da bi si šli ogledat kak mozaik znanega p. Marka Rupnika. Pa je nekdo predlagal: "Kaj, če bi prej ugotovili, kako mozaiki nastajajo?" Odločili smo se, da obiščemo šolo za izdelovanje mozaikov v Spilimbergu. V zgodnjem sivem jutru 25. ok-

tobra nas je avtobus odpeljal proti Furlanski nižini in nas pripeljal pred šolo za izdelovanje mozaikov v Spilimbergu. Tam nas je čakala prijazna in zares dobro pripravljena vodička. Mnogo zanimivega nam je povedala, medtem ko nas je vodila po starem srednjeveškem središču mesta in v šoli. Mesto je bilo nekoč obzidano. Ohranila so se vzhodna in zahodna vrata; pravzaprav so vrata izginila, ostala sta se prehod skozi stolpa, v katerih so bila dobro zastražena vrata. Na fotografiji je stolp z uro; to so zahodna vrata. V mestu je mnogo zanimivih stavb. Mnoge so bile lepo poslikane s freskami. Nekatere se še lepo vidijo. Tudi del ene takih hiš je na fotografiji. Z ene od stavb nas je pozdravljala "Beneška loža". Sredi mesta stoji beneška loža, stavba, ki ima spredaj velik,

odprt, toda pokrit prostor, obdan s stolpiči. Ta loža ima čudovito

izdelan lesen strop. Na njem je vse polno živo pisanih simbolov. Tu se je odigravalo glavno družbeno življenje: politično, trgovsko in zabavno. Na sosednjo, manjšo ložo so obesili veliko tehniko z enim samim dolгим ročam, "stadero". Tu so tehtali na trg prineseno blago in ga seveda obdavčili. V Spilimbergu smo si ogledali dve cerkvi. V cerkvi, posvečeni svetima Jožefu in Pantaleoneju, je nekaj lepih umetniških slik, glavna umetnina je pa umetniško izrezljan lesen kor v reliefu s 24-imi vdolbinami in sedeži. Tja so ga prenesli iz stolnice.

/ dalje
Nada Martelanc

GRUDEN ŽBOGAR
griturismo
Kmečki turizem
Poleg tipične domače hrane prodaja kravjega in kozjega sira
Samatorca 47, Zgonik, tel. 040229191

ŽELEZNINA TERČON SAS

Vse za hišo in vrt, stroji
za domačo in poklicno
uporabo, barve in barvila,
vse za vodne in plinske
instalacije.

ODPRTO OD PONEDELJKA
DO SOBOTE ZJUTRAJ

NABREŽINA 124,
tel. - fax 040 200122

Enogastronomska pobuda

Okusi Krasa tudi letos očarali

V petek minulega tedna je gostilna La lampara v Križu ponudila predstavnikom tiska izvrstno večerjo, s katero se je zaključila letošnja izvedba enogastronomske pobude Okusi Krasa, za katero je dala zamisel, kot je že v navadi, gostinska sekcija SDGZ. Kriška gostilna je namreč slavna po izvrstni kuhinji, ki ponuja strankam bogat ribji menu. Na mizi, ob kateri so sedeli časnikiarji tako italijanskih tržaških medijev kot slovenskih, so ponudili ribje jedi. Okusna večerja se je pričela s kruhki s tunino in dolinskim oljčnim oljem (odličnim Kocjančičevim) ter se nadaljevala s hobotnico v solati in frtajo z jajci. Sledila je g'uzeva župa v kruhovi skodelici, nato pa pašta s pedoči, ovčjim si-

rom in rožmarinom. Pred sladkimi žepki s kozjo skuto, medom in koromačem so gostje uživali še ob tradicionalni Mlajdi cvrti in vedno želodcu

klet, ki jo morajo lastniki še opremiti, sicer v skalo vklesana kantina je že sama po sebi izreden primer podjetnosti in ljubezni do "meštirja" naših

Foto Kroma

prijetnemu radiču in fižolu. Grlo so neprestano namakale vitovska penina, kraška malvazija in vitovska. Pred slovesom so se gostje podali še v

kraških gostincev. Poleg gostilne La lampara so pri letošnji izvedbi Okusov Krasa sodelovale še gostilne Pri vodnjaku iz Doline, Hotel

restavracija Pesek, restavracija Scabar iz Trsta, restavracija Danev z Opčin, gostilna Valeria in Veto ravno tako z Opčin, repentabski gostilni Pod Taborom in Križman, zgonski restavraciji Guštin in Grilanc, gostilna Gruden iz Šempolaja, gostilna Sardoč iz Prečnika, sešljanski hotel-Wine Restaurant Locanda Gaudemus, sovedenjska gostilna Pri Mirotu in gostilna Devetak z Vrha sv. Mihaela in še gostilna Rosenbar iz Gorice.

Povezovalna nit letošnjih kraških okusov - manifestacija, ki je nastala ob pomoči Trgovinske zbornice v Trstu in občine Zgonik - so bili tipični kraški proizvodi: kakovostna vina (malvazija, teran, vitovska, glera), zlahtno olje iz nasadov oljk v občini Dolina, pristni med kraških čebelarjev ter domači siri, ki so v nekaj tednih prevzeli številne obiskovalce, ki so se na Goriškem in

Tržaškem poglabili v kulturo naše zemlje, ki je hkrati mati in mačeha, žena in ljubimka, radodarna in skopa.

Igor Gregori

Obvestila

ZŠSDI razpisuje natečaj za sprejem v službo uradnice/ka na goriškem sedežu. Zainteresirani lahko dvignejo razpis v uradih ZŠSDI v Trstu (ul. Cicerone 8, 3. nadst., tel.: 040 635627) in Gorici (Korzo Verdi 51/int., tel.: 0481 33029) ali na spletnem naslovu www.zssdi.it. **Društvo slovenskih** izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta prirejata v petek, 26. t.m., ob 20.30 v Peterlinovi dvorani, Donizetti 3, razgovor ob izidu knjige pričevanj Skriti spomini avtorice Angele Vode. O avtorici, njenih spominih, ki so te dni izšli v založbi Nove revije v Ljubljani bosta spregovorila časnikiarka Alenka Puhar in prof. Ljubo Sirc iz Glasgowa. **DSI in ZCPZ** vabita v ponedeljek, 29. t.m., ob 20.30

na Trinkov večer. Priložnost bo za ogled posebne razstave o Trinku in njegovem delu ter pomenu bo govoril msgr. Marino Qualizza. Na večeru bodo predstavili zbirko Trinkovih nabožnih pesmi, ki jo je uredila Irena Pahor, sledil bo nastop ansambla Gallus consort, ki bo izvedel nekaj Trinkovih vokalnih del.

Od srca se zahvaljujem usem, ki ste me ob okrogli obletnici življenja počastili s svojimi voščili, z mano molili, mi zapeli in karkoli darovali. Res, iskrena hvala in Bog Vam povrni.
Žarko Škerlj

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV IZ TRSTA

vabi na

letošnjo revijo odraslih pevskih zborov

PESEM JESENI

v Kulturnem domu France Prešeren v Boljuncu
v nedeljo, 5. decembra, ob 16. uri.

Predstavitev v Gallusovi dvorani na GM v Trstu

Izšle otroške pesmi Dine Slama

Ravnatelj Glasbene matice prof. Bogdan Kralj je v Gallusovi dvorani na sedežu šole Marij Kogoj v Rojanu nagovoril lepo število staršev in drugih ljudi, ki so v petek, 19. t.m., prišli na predstavitev pesmarice Dine Slama "Do mi re in kaj še vse", z mislijo, da pomeni izid vsake knjige in tudi glasbene publikacije velik praznik za našo narodno skupnost, ker tudi tako dejanje izpričuje našo prisotnost, življenjskost in ustvarjalnost. To misel vsekakor podpišemo, še zlasti ker gre za zbirko 24

pesmi, ki so namenjene otrokom in jih je z risbami imenitno obogatila Vesna Benedetič. Pesmarico je izdala Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, v njenem imenu je zato prisotne nagovoril tudi Marko Tavčar, ki je med drugim izpostavil misel, da se Zveza že 40 let trudi za rast in napredek otroškega petja, med drugim tudi z vsakoletnim prirejanjem pomladanske revije Pesem mladih in z občasnim objavljanjem pesmi, namenjenih otrokom. Vsebinsko je o zbirki in vsaki posamezni pesmi temeljito in poglobljeno spregovorila prof. Bojana Kralj, ki je zlasti izpo-

stavila pedagoško uporabnost in postopnost objavljenih pesmi. Med drugim je tudi opozorila na smisel, ki ga kaže Dina Slama za izbiro dobrih besedil, saj je uglasbila pesmi najboljših ustvarjalcev otroške poezije. Naj jih omenimo v redu objave: Tatjana Pregl, Albert širok, Svetlana Makarovič, Neža Maurer, Marko Kravos, Vojan Tihomir Arhar, Slavko Jug, Feri Lainšek, Meta Rainer, Igo Gruden, Kajetan Kovič, Srečko Kosovel, Barbara Menart Senica in še Herman Germ. Med avtorji besedil pa je tudi sama skladateljica, ki je tako na idealen način v šestih primerih lahko povežala besedno in glasbeno sporočilo pesmi. Kako te pesmice zvenijo in učinkujejo, pa smo udeleženci tega večera lahko doživeli ob sami predstavitvi, saj je na

začetku nastopil OPZ Dijaške-

še dopolni in izpostavi spo-

ga doma Simon Gregorčič iz Gorice in nato še OPZ Glasbene matice iz Trsta, ki ju vodi Irena Pahor, na klavir pa je oba zborčka spremljala sama skladateljica Dina Slama. Ta je na koncu še spregovorila prisotnim in jim zaupala, kako njene pesmice nastajajo in kako jo včasih povsem nepričakovano nagovori kako besedilo, da ji nato ustvarjalni navdih ne da miru, dokler ne sede in napiše glasbe, ki

ročilo besed. Glede na to, da je zbor iz Gorice že zapel čisto novo pesem Dine Slama, ki je ni v izdani pesmarici, je očitno, da avtorica ne miruje in sproti sklada vedno nove pesmi. Slišali pa smo lahko še pesem po kateri nosi zbirka ime, in še pesmi Tatjane Pregl Zlata Mama ter Kosovelovo Naša bela mačica, ob teh pa še Novembrskega dne in Ah, ta šola, ob Do mi re in kaj še vse na besedilo Dine Slama. Slovenska zborovska literatura, namenjena otroškim zborom, se je torej obogatila za novo, uporabno in lepo delo, upati je, da bodo po njem segali zborovodje in učitelji, saj bodo lahko z marsikatero objavljenimi pesmijo Dine Slama navdušili male izvajalce in jih tako navajali k lepemu ter obenem nagovorili poslušalce.

Na Padričah do 15. decembra

Razstava o zbirnih taboriščih istrskih beguncev

V bivšem begunskem taborišču pri Padričah je do 15. decembra odprta dokumentarna razstava C.R.P. o zbirnih centrih, ki so jih uredili po Italiji za begunce iz Istre, z Reke in iz Dalmacije v obdobju 1945 - 1970. Stari družinski predmeti, oblačila, kosi pohištva, risbe, lonci in drugi zelo povedni pomniki duhovne in materialne kulture Italijanov iz obmorskih krajev in notranjosti bivše Jugoslavije pričajo o drami številnih individualnih in družinskih zgodb ljudi, ki so bili strgani od rodnihi krajev in vrženi v improvizirane zbirne centre, kot je padriški. Kar najbolj presune, so slike, fotografije otrok, nasmejanih malih obrazov, ki so praznično oblečeni v skupinskih posnetkih raznih zavodov in sirotišč po italijanskem polotoku. Slike parov, mladih ljudi, ki gledajo

z optimizmom naprej. Družinske veselice, skromni priložnostni "banketi", ki so jih ponudili Rdeči križ in druge skrbstvene ustanove. Obrazi "razseljenih oseb", stlačenih v nekajmetrske celice (boxe), zagrajene samo z rjuho, le za nekaj mesecev ali več let. Tazebao sestavljen iz množice evidenčnih obrazcev ljudi, ki so jih imeli v oskrbi Comitato di Liberazione Nazionale in druge ustanove: celi rodovniki z istimi priimki iz Kopra, Izole, Rovinja in vseh notranjih vasi, s toskanskimi črkami in tudi končnicami na "ch". Praznovanje in spominjanje 50-letnice sta ponudili marsikakšno priložnost, tudi

za jalo po polemiko vseh tistih, ki ne želijo spoznati in

odkriti del zapletene, bogate, a tudi boleče zgodovine naših krajev, a samo utrditi lastna znanja in prepričanja.

Izobjljene priložnosti torej za medsebojno obogatitev in oplajanje, tu na meji med več kulturami, tako imenovanih avtohtoni prebivalstev in tudi novih prišlekov. Plodno izjemo pri tem predstavlja gotovo lepa knjiga tržaškega časnikarja Pierluigija Sabattija "Un ottobre a Trieste" ("Oktober v Trstu") o doživljanju 26. oktobra 2004, ki z mešanico avtobiografske in družbene kronike vrača tržaškemu taliniku svojo slovensko bit. Ravno tako dragoceno priložnost ponuja,

po moje, razstava, ki sta jo ob tej priložnosti postavila v padriškem taborišču Skupina mladih in okviru Unije Istranov in Deželni inštitut za kulturo Istre-Reke-Dalmacije - I.R.C.I. Po zamisli Marielle Manzutto in na osnovi arhivskih raziskav Enrica Neamija so leta in Marisa Colomban, Maria Decleva, Annamaria Delbello, Alessandro Flego, Silvana Gulin, Massimiliano Lacota, Alan Male, Lisa Parussini, Nelia Verginella in Cristiana Zattera pripravili zelo nazoren katalog, ki vsebuje dokumentarno gradivo (fotografije, uradne listine, dopise, risbe itd.). Za postavitev razstave je poskrbel Piero Delbello iz omenjenega inštituta. Imena mlajših zgodovinarjev, kot Antonio Sema in Roberto Spazzali, ki skušajo gledati na omenjena dogajanja brez ideoloških očal, neposrednih pričevalcev tistih dogodkov in zlasti glasovi mladega rodu, sinov "esulov", ki želijo danes obravnavati svojo polpreteklo zgodovino, družinsko in družbeno, neobremenjeno in pozitivno (glej uvodno razmišljanje M. Lacote:

Pridobiti spet dostojanstvo s spominjanjem), so prave vrednosti drobne knjižice - kataloga, ki bi ga rad videl tudi v slovenski hiši. Jaz sem bil prvič v taborišču pri Padričah prav zaradi te razstave, skupaj s sedemletnim sinom Danilom, vnukom ezula iz Kopra, in s svojo ženo Danielo (tudi ona prvič), hčerko tasta Francota, ki je zapustil Koper, Capodistrio, pred polstoletjem; tega ni storil hote. Razstava je odprta do 15. decembra, vsak dan od 10. do 13. ure, in ob sobotah in nedeljah od 10. do 17. ure. Za informacije in prijave skupinskih ogledov, tudi izven omenjenih urnikov, lahko pokličete na zavod I.R.C.I. - Istituto Regionale per la Cultura Istriano-fiumano-dalmata di Trieste: tel. 040.639188, fax 040.639161, www.irci@iol.it, epšta mostra.crp@unioneistriani.it. Bilo bi mi všeč, ko bi še kdo, posameznik in tudi šole, obiskal "prvič" bivše begunsko taborišče pri Padričah in se sam prepričal o tem, kar sem napisal.

Davorin Devetak

Posvet za mlade Slovence iz zamejstva in izseljenstva

Od Kanade do Avstralije? Saj ni tako daleč.

Katero je največje slovensko mesto? Jasno, Ljubljana. In ostale "metropole"? No ja, Maribor, Celje, Trst, Cleveland, Toronto, Sydney in še bi lahko naštevati. Ja, Slovenija res premora številna velenja. Sodeč po krajih, kjer lahko zasledimo slovenski živelj,

torej udeležence posveta soočil z najpomembnejšimi slovenskimi realnostmi, ki se ubadajo z rojaki izven matičnih meja. Svoje delovanje je seveda predstavil organizator in pobudnik srečanja samega, Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Gre za institucijo, ki vzdržuje

Med pomembnejšimi ustanovami sta bili seveda tudi univerzi v Ljubljani in Mariboru. Študijska pot je namreč za Slovence brez državljanstva tako v prestolnici kot v štajerskem glavnem mestu olajšana. Na vsaki študijski smeri je namreč 5% razpisanih mest vedno namenjenih rojakom izza meja. V istem sklopu posveta so udeleženci spoznavali tudi

program CMEPIUS, ki skrbi za ministrske štipendije in dodelitev študentskih domov zamejskim in izseljenkim upravičencem. Poseben sklop srečanja je bil ne nazadnje namenjen poglavju zaposlovanja v Sloveniji in pridobitvi slovenskega državljanstva.

S tem je bil institucionalni del srečanja sklenjen. Pred udeleženci sta bila še dva nekoliko bolj turistična dneva. Na programu je bila selitev iz Ljubljane na Primorsko. Prvi, naravni

cilj, je bila novoustanovljena Primorska univerza. Pri njeni predstavitvi je bila izpostavljena čezmejna povezovalna vloga in razvojne možnosti, ki iz slednje izhajajo.

Že skoraj na Hrvaški meji so mladi Slovenci iz zamejstva in izseljenstva spoznali eno izmed največjih znamenitosti slovenske Istre: vasico Hrastovlje. Večstoletna cerkva na gričku v vasi skriva pravi zaklad malega istrskega naselja, dobro ohranjene freske iz 16. stoletja z Mrtvaškim plesom na čelu. Zadnja etapa na Slovenskem je bila za mlade Slovence postanek na Krasu. Tam so priložnostni gosti spoznali čarobno privlačnost kamnite pokrajine, v Štanjelu pa si ogledali tipično vasico s čudovitimi kraškimi oboki in malimi hišicami. Potovanje po Sloveniji se je za udeležence posveta sklenilo z ogledom naravne podzemne znamenitosti, Škocjanskih jam in divje Reke, ki si je v kraškem podzemlju izdolbla svojo strugo.

Po štirih dneh se je druženje mladih zamejskih in izseljenških študentov sklenilo. Kraška pokrajina je postala tako priča še zdajšnjega skupinskega slikanja in uradnega slovesa. Vsakega je doma že čakala vrnitev v vsakodnevno rutino navadnega življenja.

AČ

res. In če pomislimo na precejšnje število Slovencev razseljenih po svetu, lahko postavimo na noge pravo državo v državi. Vse te Slovence pa ločujejo čezoceanske fizične in večdesetletne zgodovinske razdalje. Nepremostljive ovire? Niti ne.

28. oktobra je na brniško letališče priletela cela kopica letal iz raznih koncev sveta. V ljubljansko prestolnico se je pripeljala nad dvajset mladih, ki so se zbrali na prvem Posvetu mladim Slovencev iz zamejstva in izseljenstva. Od 28. do 31. oktobra se je tako v Sloveniji zbralo 24 mladih iz prekomorskih dežel Kanade, Argentine, Avstralije, evropskih držav Nemčije in Švedske, republik bivše Jugoslavije (Hrvaška, Srbija in Črna gora, Makedonija) ter seveda iz zamejstva (Italija in Avstrija). Štiridnevno srečanje je organiziral Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Šlo je torej za poseben "zbor", ki je mlajše rodove posameznih slovenskih skupnosti, razstresenih na vseh 360 stopinjah zemeljskega globusa, hotel seznaniti z obstojem in delovanjem ostalih rojakov izven matičnih meja, pa tudi s pobudami in institucijami v domovini na sončni strani Alp.

Pester program, ki je v zadnjem oktobrskem vikendu združil mlade Slovence s celega sveta, je

stike med matico in zamejskimi/izseljenškimi organizacijami. Urad je torej neke vrste povezovalni člen na logističnem, a tudi na finančnem področju. Glede na starost udeležencev posveta je bila posebno zanimiva tudi predstavitev urada, ki je sicer še v nastajanju, a že deluje. Govorimo o Uradu za mladino, ki se ukvarja s problematiko povezovanja vseh mladih s poudarkom na neštudentski populaciji. Zelo natančno so se seveda predstavile tudi vse študentske organizacije. Najbolj znana je študentska organizacija univerze (ŠOU), ki v Sloveniji kroji študentsko politiko in ima dokajšnji vpliv tudi na druge institucije. Mednarodna pisarna organizacije ŠOU se posebej ukvarja z "zunanjimi zadevami", torej navezuje stike tudi s slovenskimi študentskimi organizacijami v zamejstvu in po svetu. Pri tem ima podobno vlogo ŠKIS, Zveza študentskih klubov Slovenije, ki združuje zelo razširjeno in gosto prepleteno mrežo regijskih in mestnih študentskih klubov. Tudi ta ustanova že dalj časa vzdržuje stike z zamejskimi in izseljenškimi klubi. Predstavitev široke palete študentskih organizacij je sklenila organizacija ŠOS (Študentske organizacije Slovenije), ki se tako kot ostali dve ukvarja s študentsko problematiko.

Revija za Slovence po svetu

Slovenija.svet, november 2004

Pred nami je nova številka revije Slovenija pika svet. Uvodni del je posvečen povabilnemu času v Sloveniji in analizi novonastalih razmer. Zadnje parlamentarne volitve so namreč prinesle pomemben zaspek v slovenskem političnem prostoru, po katerem je pričakovati kar nekaj sprememb. O vsem tem podrobneje piše Tomaž Celestina. Pomembne naloge čakajo tudi zunanjo politiko, saj je Slovenija, tako je prepričan novinar Branko Soban, še vedno premalo prepoznavna, preveč pasivna in prilagodljiva. Z vstopom Slovenije v evroatlantske povezave se pravo delo šele začne. Evropski partnerji namreč od Slovenije

ne pričakujejo prilaganja, kot smo bili vajeni poslušati doslej, temveč predvsem jasna stališča do ključnih vprašanj svetovne politike ter samostojno razmišljanje; samo tako bo lahko postala dejavni in prepoznavni član evropske skupnosti. Pomemben korak na domačem polju pa je bila postavitev spomenika žrtvam vojne in poveljnega nasilja v Teharjah. Okoli tega vprašanja se je dolga leta bil vroč politični boj, nazadnje pa je le obveljala predvsem pieteta do mrtvih in politični konsenz glede samega obeležja. Spomenik v Teharjah je zato pomemben korak k spravi vseh Slovencev in presejanju medvojnih in povojnih

razkolov, ki so usodno zaznamovali tudi Slovence v svetu. Odkritje spomenika so pozdravili prav vsi predstavniki slovenskega družbenega dogajanja, žrtvam nasilja pa so se poklonili najvišji predstavniki tako političnega kot cerkvenega življenja. Oktober je za Slovenijo povezan tudi z dnem reformacije, Primožem Trubarjem in slovensko knjigo. In tej temi smo v zadnji številki Slovenije pika svet posvetili dolžno pozornost. Protestantizem je namreč pomembno zaznamoval ne le naše slovstvo, temveč predvsem slovenskega duha. Kot poudarja profesor Marko Kerševan, nas protestantizem uči,

Ko se dotakneš osebe

Življenje, stopnišče...

V svoji domišljiji imam zarisano podobo, ki naj bi ponazarjala odnos, ki ga imam do lastne preteklosti. Življenje je bilo zame že od nekdaj stopnišče in vsaka izkušnja, vsak odnos, vsako obdobje je bila posamezna stopnica, po kateri si stopil, a od koder si potem šel dalje, naprej. Bolj kot ravno črto, sem življenje dojemala - in ga še vedno - kot vijugasto stopnišče, ki te vodi vedno višje, k spoznanjem, iskanju nekega notranjega zadoščenja, harmonije. Zato je bil tudi moj odnos do preteklosti vedno tak, da sem različna obdobja, odnose, negotovosti imela za nekaj, kar je del mene, pa vendar tako zelo različno od tega, kar sem danes, da se samo sebe v tem pogledu nazaj skorajda nisem prepoznala.

Pred nekaj meseci sem bila za nekaj ur na zelo čuden način katapultirana v svojo preteklost. Na obisku pri osebi, s katero sem nekaj let nazaj delila številne izkušnje, potovanja, odkrivanja sveta na različne načine, sem se za tistih nekaj ur z očmi povrnila v to, kar sem nekoč bila in imela možnost primerjati najin zelo različen odnos do preteklosti. Sama živim v prostoru, ki je prepojen s tem, kar sem jaz zdaj, barve, ki so zdaj del mene, knjige, ki jih zdaj prebiram, male namizne sveče (moj oče mi pravi, da imam svečo za pravoslavno cerkev...), na mizi naslov ateljeja mlade slikarke, katere sliko si bom mogoče kdaj kupila z bodočimi prihranki. Od preteklosti le kolaž fotografij, ko sem verjetno štela le do deset, in kozarci stare mame.

Njegovo stanovanje v mestu, v katero se je preselil, pa je ogledalo celotnega njegovega življenja in delčka mojega. Ko sem vstopila, sem začutila kolesje časa, ki se je tisti hip zavrtelo nazaj, slike postavljene na steno na enak način kot pred nekaj leti v prejšnjem stanovanju, v drugem mestu, popolnoma ista razvrstitev knjig po policah, enake rastline postavljene v sobne kote na povsem enak način, tunizijski krožniki, ki sva jih kupila tik pred odhodom trajekta v Palermo, ogromna lesena zajemalka iz Ekvadorja, posoda za sol v obliki ženske iz Armenije. Prepoznala sem slike takrat še neveljavljenega umetnika Mimma, težko

turkizno vazo iz starinarnice, kavne skodelice z boljšega sejma v armenskem Jerevanu. Na stenah in v albumih fotografije s potovanj, urejevanje katerih mu je več let psihološko onemogočalo, da bi stopil na novo stopnico.

Prostor je tako nabit s spomini in vsem tem, kar je bil v vseh teh letih, z osebami, ki jih je srečeval, ljubil, s krajji, ki jih je videl in ki so del njega. A kljub bogati duši, ki veje iz prostora, je zaznati predvsem veliko nostalgije, potrebo po postavitvi stebrov, ki ti kažejo, kdo si bil v prejšnjih letih, drugače se danes ne znajdeš. "Ko se preselim, bom naredil drugače. Vsi ti spomini, vsa preteklost razstavljena v tem stanovanju zame verjetno ni bila povsem pozitivna".

Ljudje smo različni, ne obstaja ena sama resnica, niti ne ena sama "prava" pot. Nekoč sem sproti radirala boleče izkušnje in se jim spet približevala - da bi jih razumela - le po določenem časovnem presledku. Otepala sem se kakršnegakoli vračanja v preteklost, ker me je le spominjalo na to, kar sem nekoč bila, z vsemi šibkostmi vred. Danes vem, da je zdaj drugače, da uspeh začrtati tudi neko rdečo nit, ki me je vodila po vseh teh stopnicah in se zavedam, da je včasih koristno tudi pokukati v to, kar si nekoč bil. A za prostor, ki me obkroža, še vedno zagovarjam potrebo po sedanjem trenutku.

Novi zapleti na Koroškem

NSKS obsoja Haiderjev "napad na Janšo"

Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) je minuli teden obsodil izjavo deželnega glavarja na Koroškem Joerga Haiderja, ki je na novinarski konferenci minuli torek, 9. tm., dejal, da je v "Sloveniji sedaj na oblasti bolj nacionalistična vlada", ki po njegovih besedah "ni povsem brez skušnjav o velikoslovenskih sanjah". Kot je zapisal predsednik NSKS Jože Wakounig, "ta Haiderjev napad gotovo ne služi dobrososedskim odnosom, zlasti če prihaja iz ust človeka, ki sam

izvira iz krogov, ki po Evropi upravičeno veljajo za nacionalistične". Wakounig zato poziva koroškega deželnega glavarja, "naj se zaveda svojih dolžnosti doma na Koroškem in naj spoštuje pravila pravne države", namesto da napada novega premiera ministrskega predsednika in vlado sosednje države Slovenije". Omenjene besede je Haider izrekel v zvezi z napovedjo avstrijskega kanclerja Wolfganga Schüssla, da naj bi še letos priredili novo konferenco konsenza o urenitvi razsodbe avstrijskega

ustavnega sodišča o dvojezični topografiji. Kot je dejal Haider, bodo potrebni pogovori s t.i. domovinskimi organizacijami na Koroškem in predstavniki slovenske narodne skupnosti, "kajti mi smo seveda tudi zaznali, da je v Sloveniji prišla na oblast vlada, ki je bolj nacionalistična". Zato želijo pred novo konferenco o konsenzu ugotoviti, "kolikšna je pripravljenost za sodelovanje", je menil koroški deželni glavar Haider. Avstrijski kancler Schüssel je sicer v parlamentu tudi uradno potrdil, da načrtuje novo konferenco konsenza za pomiritev spora glede dvojezične topografije na avstrijskem Koroškem. Predstavniki slovenske manjšine v Avstriji so napoved nove konferenco konsenza v torek načelno pozdravili.

da se ne smemo zapirati pred svetom, pa tudi ne pasivno ben pečat v svetu je v preteklosti pustil tudi kamniški sadjar

in misijonar Franc Pirc, po katerem je v Minesoti poimenovano celo mesto in v njem Kamniška ulica. Tudi o tem pišemo v zadnji številki Slovenije pika svet.

Seveda nismo spregledali 70-letnice kulturnega društva Cankar v Sarajevu, kjer smo obiskali glavno tajnico Elizabeto Strunjač. Pokukali pa smo tudi v Porabje, zbrali celo vrsto pisem iz najrazličnejših koncev sveta, poiskali zanimive povratnike, pobrskali po bogati zbirki zakladnice slovenske kulturne dediščine ter nabrali še kopico zanimivih aktualnih dogodkov preteklega meseca. Vabimo vas, da si revijo še sami ogledate, saj boste v njej zagotovo odkrili še veliko zanimivega. Naročite jo lahko po telefonu 00386-(0)1-2410-284 ali na e-naslovu tajka.martinec@dzruzenje-sim.si

Kampanja zoper zakon o javni rabi slovenskega jezika

Ob sestavljanju vlade obnovljene kritike in očitki Janezu Janši

Politične stranke, ki so na državnozborskih volitvah 3. oktobra dobile dovolj glasov za vzpostavitev nove oblasti desnosredinske usmeritve, so kljub razlikam v stališčih do nekaterih vprašanj ohranile enotnost, kar je bil glavni pogoj za sestavo (oblikovanje) nove vlade, ki jo bo vodil Janez Janša, predsednik Slovenske demokratske stranke. Tako je nastala parlamentarna in vladna koalicija, ki jo tvorijo SDS, relativna zmagovalka na volitvah, Nova Slovenija, kršćanska ljudska stranka, Slovenska ljudska stranka in Demokratična stranka upokojenec. Te politične stranke so medsebojno razmerja določila v koalicijski pogodbi, le-ta pa je hkrati tudi program, ki ga bo v obdobju svojega mandata izvajala vlada, najvišji organ izvršilne oblasti v Sloveniji.

Lista ministrov vsebuje imena, ki so po večini že znana, tudi zaradi njihovega političnega delovanja in izkušenj, pa tudi spričo dokazane strokovnosti. Kandidate za nove ministre so sicer predlagala vodstva koalicijskih strank, toda sprejeti in odobriti jih je moral premier Janez Janša, ki je med pogajanj s koalicijskimi partnerji zagotavljal, da bo izbral samo tiste ministre oz. nosilce vladnih resorjev, ki bodo ustrezali najvišjim pogojem in merilom kakovosti in sposobnosti. To napoved je tudi izpolnil.

Janez Janša je kot mandatar in nato kot izvoljeni predsednik nove vlade spoštoval in izpolnil vse roke in določila za sestavo kabineta. Ministri se bodo v naslednjih dneh udeležili "za-

Eva Irgl

slišani" v pristojnih odborih ali komisijah državnega zbora, po izvolitvi oz. imenovanju pa bodo prevzeli svoje funkcije. Nova vlada naj bi pričela delovati konec novembra ali najpozneje v prvih dneh meseca decembra.

Nova vlada naj bi imela v parlamentu 49 glasov, kar je zadostna večina za pravilno in vsaj v načelu tudi ugodno vodenje izvršilne oblasti. Pri tem ji bo potrebna trdnost koalicije, v kateri se bodo morali izogibati sporov in nesoglasij. Upoštevati bo morala močno opozicijo v parlamentu, ki jo bosta tvorili zlasti izkušeni stranki, kot sta LDS in ZLSD. Vodja poslanske skupine ZLSD Miran Potrč, ki naj bi pripadal dogmatskemu jedru te stranke nekdanjih komunistov, je pred dnevi napovedal, da bodo poslanci ZLSD kmalu vložili v parlamentarni postopek (proceduro) predlog

zakona o izbrisanih, to je o tistih državljanih iz območij nekdanje Jugoslavije, ki jim je Slovenija domnevno nezakonito odvzela nekatere pravice, ter osnutek zakona o statusu istospolnih družinskih skupnosti. Gre za pravni in politično občutljivi zadevi, o katerih imajo stranke in njihovi poslanci v državnem zboru zelo različna mnenja. Zlasti razprava o t.i. izbrisanih naj bi potrdila strnjeno političnih strank nove koalicije

ali pa pokazala na nesoglasja med njimi, kar si Miran Potrč najbolj želi.

V nekaterih časnikih, ki so v prejšnjih letih sistematično pisali zoper Janeza Janšo, a so po zmagi njegove stranke na parlamentarnih volitvah prenehali z omenjeno kampanjo, se znova pojavljajo prispevki, ki jih velik del javnosti ocenjuje za žaljive in neresnične. Pri tem naj bi prednjačil sociolog in politični analitik prof. Vlado Miheljak s fakultete za družbene vede v Ljubljani. V sredo, 17. t.m., je v ljubljanskem časniku Dnevnik objavil komentar z naslovom Dolenjski Buda. To je vzdevek, ki ga je na prvem izrednem zasedanju državnega zbora Janezu Janši naprtel poslanec LDS Jožef Školč. Vlado Miheljak v omenjenem zapisu utemeljuje svojo resnico, "da je namreč Janez Janša prišel na oblast s populističnimi in kse-

nofobnimi vsebinami." V svojem znanem slogu mu je pritr dil nekdanji ustavni sodnik Matevž Krivic. V sobotni prilogi časnika Delo, 20. t.m., je v daljšem polemичnem prispevku z naslovom Povolilni avtogoli tudi zapisal: "Živimo v državi s politično elito, ki bi rada že leta 2007 predsedovala Evropski uniji. Predstavljala bi nas vlada, katere predsednik Janez Janša je povedal, da se na odločbe ustavnega sodišča, tiste o izbrisanih, požižga in da jih bo dal v predal."

Strnjeni v zaščiti slovenskega jezika

V Sloveniji je izzvala preseñenje pobuda evropskega poslanca iz stranke koroških svobodnjakov Andreasa Mölzerja, naj evropska komisija (vlada) preuči, ali je zakon o javni rabi slovenščine v skladu s pravnim redom evropske povezave. Po njegovem Slovenija z jezikovnimi določili drugim jezikom ovira dostop do enotnega evropskega trga. Polemično sta se odzvala znana sooblikovalca zakona o javni uporabi slovenščine, dr. Janez Dular in akademik Jože Toporišič. Opozorila sta, da je omenjeni zakon med manj strogimi v Evropi, Slovenci pa moramo biti strnjeni v njegovi obrambi. Namen pobude omenjenega poslanca pa naj bi bil preusmeriti pozornost od drugih problemov, tudi od neizpolnjenih pričakovanj o zaščiti slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem. Na zadevo o javni rabi slovenščine se bo, napovedujejo, odzvala nova evropska komisija.

Marijan Drobež

Kratke

Primorski mladini na voljo brezplačno in anonimno svetovanje pri reševanju težav

Primorski dijaki in študentje lahko od danes brezplačno pomoč in nasvete na področju prava, zdravstva, učenja, osebnih stikov in zdravega prehranjevanja poiščejo v Središču Rotunda. Projekt Mladinskega svetovalnega središča je nastal v sodelovanju s Študentsko organizacijo univerze na Primorskem (ŠOUP), mladim pa bo svetovalo pet priznanih strokovnjakov. Namen projekta je bil na enem mestu združiti različne strokovnjake, ki bodo mladim brezplačno pomagali pri reševanju njihovih težav. Ideja za sodelovanje Rotunde in ŠOUP je nastala po tem, ko so v ŠOUP razmišljali o vzpostavitvi brezplačne svetovalnice za študente. Ker so jo v Središču Rotunda že izvajali in je bil odziv nanjo zelo dober, sta se organizaciji odločili, da združita moči, sta na tiskovni konferenci v Kopru minuli teden po poročanju STA povedala direktor Središča Rotunda Bojan Mevlja in sekretar za socialno na ŠOUP Peter Kastelic. Mladinsko svetovalno središče bo pomagalo vsem dijakom in študentom s statusom ali brez njega pri reševanju njihovih težav na petih področjih. Za pomoč pri osebnih stiskah jim bo na voljo specialistka Nada Mirnik, o težavah pri učenju se bodo lahko pogovorili z absolventko pedagogike Barbaro Kramžar, o zdravi prehrani pa z doktorjem splošne medicine in kardiologom Lovrom Korsičem.

Vprašanja, ki si jih dijaki in študentje ne bodo upali zastaviti svojemu zdravniku, bodo lahko zastavili pediatrijni Ljubici Deisinger, za pravni nasvet pa povprašali pravnika Matjaža Lipuščka, je povedal Mevlja.

Vsak strokovnjak bo v prostorih Središča Rotunda dijakom in študentom na voljo en dan v tednu, pogovarjali pa se bodo "na štiri oči", je še poudaril Mevlja in dodal, da bodo vsa svetovanja popolnoma anonimna.

Za promocijo Mladinskega svetovalnega središča sta obe organizaciji poskrbeli z zloženkami in plakati po vseh srednjih šolah in fakultetah, zloženke pa bodo razdelili tudi v lokalih, kjer se zadržuje primorska mladina.

Mevlja in Korsič sta prepričana, da bo odziv mladih na brezplačno svetovanje dober, v prihodnje pa si bodo prizadevali tudi za razširitev področij svetovanja.

Prenova in povečanje zdravstvene postaje na Dobrovem

Na Dobrovem izvajajo dela za prenovo in povečanje tamkajšnje zdravstvene postaje, ki sicer sodi v pristojnost Zdravstvenega doma v Novi Gorici. Gre za eno izmed najpomembnejših novih naložb v zadnjem času v Brdih. Omenjena zdravstvena ustanova bo pridobila predvsem prostore in druge pogoje za potrebe zobnega laboratorija in patronažne službe.

Investicija, ki bo kmalu opravljena, bo stala okoli 50 milijonov tolarjev. Potrebna sredstva so prispevali Občina Brda, Zdravstveni dom-Osnovno varstvo v Novi Gorici, Zdravstveni dom-Zobozdravstvo, tudi v Novi Gorici, pa Ministrstvo za zdravje Slovenije.

Goriški muzej prireja zanimiva predavanja in pogovore

Goriški muzej v gradu Kromberk nadaljuje s prirejanjem predavanj in drugih oblik seznanjanja strokovnjakov in drugih občanov z Goriško, kakršna se je razvijala in oblikovala v preteklosti, tudi v stalnem soočanju z bližnjim italijanskim narodom. Na to težnjo se je nanašalo tudi predavanje prof. dr. Boža Repeta, znanega zgodovinarja ter profesorja na oddelku za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani. 16. novembra je obravnaval temo z naslovom Italijansko-slovenski odnosi v luči slovenske osamosvojitve. Ponovil je sicer že znano in večkrat razčlenjeno dejstvo, da se je politika Italije ob razpadanju Jugoslavije konec osemdesetih let spreminjala. "Razpad je Italijo, podobno kot Avstrijo, prizadel neposredno, saj se je zgodil na njenih mejah. Uradna italijanska politika je izhajala iz prepričanja, da je nadaljnja drobitev Evrope nesmiselna, da Slovenija in Hrvaška lahko pomembno vplivata na demokratizacijo v Jugoslaviji in na omejitve ruskega vpliva v njej in da bo osamosvojitve sprožila krvavo vojno na ozemlju. Zaradi tega je osamosvojitvi nasprotovala. Po drugi strani pa je bila v določenih političnih krogih mamljiva tudi predvojna geostrateška zamisel imeti na drugi strani Jadrana kopico majhnih šibkih držav, ki jih bo lažje obvladovati kot relativno močno komunistično Jugoslavijo. Kljub temu je Italija Slovenijo priznala skupaj z drugimi članicami evropske povezave, 16. januarja 1991. Vendar pa je italijanski predsednik Francesco Cossiga obiskal Novo Gorico oz. Slovenijo 3. novembra 1990 še pred omenjenim priznanjem, s čimer ji je dal moralno podporo. Cossiga je obiskal Ljubljano in tedanjemu slovenskemu predsedniku osebno izročil izjavo italijanske vlade o priznanju."

Vabilo: razstava jasic na Sveti Gori

V času od 12.12.2004 do 09.01.2005 bo Rezbarsko, intarzijsko in restavratorsko društvo Solkan organiziralo 3. Slovensko razstavo jasic z mednarodno udeležbo, ki bo postavljena v Frančiškovi dvorani samostana na Sveti Gori. Glede na dosedanja zanimanja obiskovalcev (preko 20.000) želijo prireditelji tudi letos postaviti na ogled dela sodobnih rezbarjev, pa tudi starejše jasilce.

Otvoritev razstave bo v nedeljo, 12. decembra, ob 15. uri. Razstava bo odprta vsak dan med 9. in 18. uro, na božični večer pa tudi med 20. in 24.

Kdor je zainteresiran, naj do 30.11.2004 pošlje izpolnjeno prijavnico in fotografijo jasic zaradi predstavitve v brošuri, ki bo izdana ob razstavi. Informacije: Borut Strosar, (00386) 041 484 479; Bojan Kovačič, (00386) 031 382 816; Marko Peršič, (00386) 041 518 625; www.drustvo-rirds.si

Kulturni dom Nova Gorica 2. abonmajski koncert v ponedeljek, 15. novembra 2004

The Hexagon Ensemble - glasbena popolnost in harmonija

V Kulturnem domu Nova Gorica tudi v letošnji sezoni nadaljujejo plodno sodelovanje z Veleposlaništvom Kraljevine Nizozemske. Tokrat so svoj drugi abonmajski koncert pripravili v okviru "Bilateralnega fokusa 2004" ter v goste povabili vrhunsko šestčlansko komorno zasedbo The Hexagon Ensemble, ki je s svojim poustvarjanjem na poudarjenem koncertu očarala in navdušila goriško publiko. "Bilateralni fokus", domiselni projekt nizozemskega veleposlanika Nj. Eksc. Jana C. Hennemana, ki je ob tej priložnosti tudi prišel v Novo Gorico, je od leta 2001, ko je bil prvič organiziran, vsako leto pritegnil pozornost in uspešno

spodbujal raznolike slovensko-nizozemske odnose, ne glede na to ali so bili politično, ekonomsko ali kulturno obarvani. Med predsedovanjem Nizozemske Evropski uniji pa je poudarek "Bilateralnega fokusa 2004", ki je letos zasnovan geografsko širše (prireditve potekajo po vsej Sloveniji) in v daljšem časovnem obdobju, na dvostranskem kulturnem sodelovanju med članicami Evropske unije. Del programa zajema niz kulturnih prireditev "Thinking forward", ki so oz. še bodo potekale na Nizozemskem in v novih članicah Evropske unije, večina drugih koncertov in predstav pa je rezultat prejšnjih obojestranskih stikov na kulturnem področju.

Organizator je v koncertni list zapisal: "The Hexagon Ensemble je absolutno vrhunska komorna skupina." Trditve se je izkazala za več kot upravičeno. Uspešni nastopi v središčih, kot so Amsterdam Concertgebouw, londonski Wigmore Hall, Festival of Flanders in v ZDA, so dokaz izjemne kvalitete, kakovosti te zanimive in ne ravno običajne skupine glasbenikov, ki jo sestavljajo Wout van den Berg, flauta, Ernest Rombout, oboa, Arno van Houtert, klarinet, Freek Sluijs, fagot, Christiaan Boers, francoski rog, in pianist Hans Eijssackers. Ne gre prezreti zanimive simbolne konotacije imena: Hexagon - šestkotnik - je namreč simbol popolnosti, število 6 pa simbol dovršenosti, harmonije, uravnoveženosti in skladnosti v šestih perutih angelskih sferafov, najvišjih angelskih bitij. Ansambel pa popolnost ne samo poustvarja z odlično interpretacijo poustvarjenih del, temveč jo tudi izžareva v svoji pojavnosti ter sami tehniki igranja šestih oseb torej, ki se dopolnjujejo, vzajemno navdihujejo in drug drugega izzivajo, k nenehni ustvarjalnosti. Čeprav se glasbeniki največkrat predstavljajo ravno v šestčlanski zasedbi petih pihal in klavirja, so enako prodorni tudi v drugih sestavih, kot so npr. dueti ali kvarteti.

Za ponedeljkov koncertni večer

so iz svojega bogatega repertoarja, ki zajema tako klasična kot sodobna dela, najprej izbrali lahkotnejši, a v klasični obliki pisani Trio in G-duru, op. 37, ki ga je šestnajstletni Beethoven napisal leta 1786 za flauto, fagot in klavir. Nekoliko preglasen zven klavirja je mogoče malo zdušil prefinjen zvok flavte in fagota, ki sta tako stopila nekoliko v drugi plan. Sledil je Sextour Francisa Poulencja, ki velja za eno najlepših del v komorni glasbi. Tu pa je že prišla v ospredje ansambelna vrhunska igra, saj so se glasbila in glasbeniki ujeli v uravnoveženo, skladno celoto. V drugem delu je sledil Mozartov Kvintet za pihala in klavir KV 452, ki je edino delo, katerega je dunajski glasbeni genij komponiral za tako zasedbo. Pet igralcev - flauta, klarinet, fagot, francoski rog in klavir - je dokazalo, da so odlični interpreti klasične komorne glasbe. Ansambel Hexagon je uradni del programa v popolni sestavi zaključil s Francaixovo quasi-pastoralno skladbo L'Heure du Berger. Seveda odlična izvedba predstavljenega programa poslušalcev ni pustila hladnih, z burnim aplavzom so si prislužili še dodatek, kompozicijo za šestčlanski sestav pianista Hansa Eijssackers.

Po odličnem začetku sezone z Zagrebskimi solisti, je glasbena ponudba Kulturnega doma Nova Gorica segla po šestkrakih zvezdah, katerih bleščeč sijaj bo še dolgo odseval v dušah ljubiteljev vrhunske glasbe, v decembru pa že lahko pričakujemo, da bodo na nebu s Carmino Slovenico zasvetile nove.

Mateja Poljšak Furlan

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabi na predstavitve

KNJIŽNE ZBIRKE 2005:

♦ Koledar 2005

♦ Vlado Švara, *S slovensko pesmijo skozi življenje*

♦ Nace Novak, *Camino - Od Nove Gorice do Kompostele*

IZVEN ZBIRKE:

♦ Milica Kacin Wohinz, *Vivere al confine - Sloveni e italiani negli anni 1918-1941*

v sredo, 1. decembra 2004, ob 11. uri

na 20. slovenskem knjižnem sejmu v Cankarjevem domu v Ljubljani, dvorana E2

Pomembna čezmejna pobuda

“Ne zatiskajmo si oči pred nevarnostjo droge!”

Slovenija je izbrala november za “Mesec boja proti mamilom”. V obdobju od 2. do 30. novembra bodo po vsej državi potekale preventivne dejavnosti proti zlorabi drog.

Ves mesec bo torej posvečen dejavnostim, ki izobražujejo in informirajo o mamilih. Na Uradu za droge, v sodelovanju z različnimi nevladnimi organizacijami, bodo tako skušali s pomočjo medijev, raznih konferenc, brošur in raznoraznih podvigov obveščati mladino, pa tudi njihove družine o mamilih: kaj so, kako jih lahko zaužijemo, kateri so njihovi negativni učinki, tako na telesnem kot psihičnem področju.

“Eden temeljnih ciljev preventive - potrjuje v publikaciji ‘Droge, tvoj vodnik’ Milka Pance, podsekretarka strokovnega dela Urada za droge - je zato ponuditi ljudem dovolj informacij o tveganjih zaradi uživanja katerihkoli snovi, ki povzročajo odvisnost. Čeprav je vodnik namenjen predvsem mladostnikom - nadaljuje v svojem uvodniku Milka Pance - želi biti hkrati uporaben tudi za starše, učitelje, socialne delavce in vse, ki želijo sodelovati pri boljši obveščenosti zlasti mladih.”

V publikaciji “Droge, tvoj vodnik” dobite namreč vse informacije o mamilih, in sicer o različnih odnosih do droge

(občasna, redna uporaba ter zloraba), o razlikovanju med mehkiimi in trdimi drogami, o kombiniranem uživanju mamil in o podobni, ki jo ima o tem problemu družba.

Droge, učinki le-teh in tveganja so v Vodniku opisani zelo podrobno, poleg tega pa tudi se svetuje kako ukrepati, ko

lahko obrne kdor ima težave z mamili.

Še največ informacij pa se lahko dobi na spletni strani www.uradzadrobe.gov.si in iz te je mogoče posneti, poleg raznoraznega materiala, tudi zgoraj opisane publikacije.

Športno Združenje DOM se v sodelovanju s Kulturnim domom in Kulturno

zadruho Maja namerava letošnji prvi vključiti v ta projekt, kajti - kot je povdaril ravnatelj Kulturnega doma Igor Komel: “Ne smemo pred temi stvarmi zapirati oči, ker je problematika mamil žal aktualna tudi pri nas v zamejstvu”.

Odbor združenja DOM je za “Dan boja proti mamilom” izbral sredo, 24. novembra 2004.

Tega dne je bila cela vrsta pobud, med katerimi predavanja po šolah, razdeljevanje poučnega gradiva, plakatov ter srečanja s strokovnjaki. Med vsemi temi pobudami je osrednja, ki nosi naslov “Odpri oči, mamilom reci ne!”, v Kulturnem domu v Gorici, v ulici Brass 20.

Na srečanju, s pričetkom ob 18. uri, sta trenutno stanje na Goriškem in Novogoriškem prikazala psihiater dr. Bernard Špacapan, odgovorni v službi za odvisnosti pri posoški zdravstveni enoti v Gorici, in psihoterapevt dr. Miha Kramli, ki pa je odgovorni pri Centru za zdravljenje odvisnosti v Novi Gorici.

Metka Kuret

pride do težav in kateri so predpisi zakonodaje. Publikacija obravnava konopljo, kokain, ekstazi, amfetamine, heroin, metadon, a tudi alkohol in tobak.

Vlada Republike Slovenije - Urad za droge vam nudi vse informacije za pomoč, v primeru, da imate težave z mamili ali pa da bi se hoteli o teh le pozanimati, tudi preko publikacije “Vodič po programih”, v kateri so našti vsi slovenski centri, na katere se

Abonmajska sezona SSG / Gostovanje SNG Drama Ljubljana

Jubilanta Štefka Drolčeva in Danilo Benedičič v drami O, krasni dnevi

V letošnjo gledališko sezono SSG, ukleščeno v finančno stisko, je posijal svetel žarek sonca, ki se zabliščal tako silno le ob nastopu velikih gledaliških mojstrov, takih, kot sta prva dama slovenske odrske umetnosti Štefka Drolčeva in njen kolega Danilo Benedičič, oba odlikovana z Borštnikovim prstanom. Zdi se, da se je zanju kljub osemdeseti oz. sedemdeseti pomladi ustavil čas. Na odru, še posebno Drolčeva izžareva neverjetno energijo, ki je večkrat ne premorejo niti zelo mladi igralci, neusahljivo ustvarjalno moč, popolno predanost svojemu poslanstvu in ne nazadnje ljubezen do upodobljenih likov, ki se v njeni izpovedi utelesijo in zaživijo polnokrvno, kot povsem resnične osebe z upi, strastmi, žalostjo, veseljem in zavednostjo svoje minljivosti. Njeno takšno izredno natančno in vživeto kreacijo smo videli tudi v ponedeljek, 8. t.m., v Kulturnem domu v Gorici ob gostovanju SNG Drama Ljubljana, ko smo odkrivali njeno Winnie v igri O, krasni dnevi (1961), eni izmed mojstrov irskega pisatelja in dramatika Samuela Becketta (1906-1989), Nobelovega nagrajenca (1969), utemeljitelja t.i. gledališča absur-

da. V Beckettovih delih se zrcali sodobna družba, razkrajajoča se ne samo moralno in duhovno, ampak tudi v medsebojnih odnosih, ki se kažejo tudi v smiselno nepovezanih mislih, votlih, praznih besedah. Taka razgrajenost, nemoč, propadanje, izničevanje in seveda dramatičnost preseva tudi vsebino dela O, krasni dnevi, ki jo je Drama v lansk sezoni postavila na oder v režiji Mete Hočevar ob visokem življenjskem jubileju Drolčeve in Benedičiča. Drolčeva je Winnie, ženska, ki se brez možnosti izhoda pogreza v zemljo in ji preostajajo le še utrinki na krasne dneve in zvonec, ki uravnava njen dan. Za komunikacijo in stik z zunanjim, sicer popolnoma neobljudenim svetom ji ostajata roki in glava, nato le še glava, usta in oči, ki zrejo v omejeni življenjski prostor. To vlogo je Drolčeva odigrala že davnega l. 1964 v Eksperimentalnem gledališču z igralcem Brankom Miklavcem in režiserko Balbino Battelino Baranovič, po dolgih in plodnih štiridesetih letih pa se je spet z vso večino zagrizla vanjo.

Hočevarjeva se je pri režijski in sceniski obdelavi igre kar strogo držala točno določenih Beckettovih navodil. Izognila se je le

predolgim pavzam, tako da je tekst, prepleten s prebliski črne ironije, drsel iz igralčinih ust kot pesek v peščeni uri, ki odmerja naš bežni zemeljski čas.

V drami ima moški lik, Willie, postransko vlogo, ko bere časopis, pokašljuje, brunda medlojijo in se redko oglašja, a Benedičič nam ga je opisal tako, da je njegova prisotnost prepričljivo občutena skozi celotno igro. Drolčeva pa je bila enkratna: Winnie je izklesala pretehtano “z razumom”, a obenem ji je vlila čustva, s katerimi le ona zna tako čudovito zgnetiti vsako svojo dramsko stvaritev. Goriški gledalci so gotovo zaznali vse te odtenke, saj so ob koncu topla zaploskali, a nekateri so tudi potožili, da so “moral” spet gledati resno, žalostno igro, ko bi se vendarle tako radi malo sprostili ob kaki lahkotnejši tematiki. Kdor ceni tako gledališče, ki izpostavlja bivanjske stiske človeka in njegovo “tuzemsko” ujetost, mu je bila predstava izredno, nepozabno doživetje. Za sklep pa še grenka ugotovitev: niti združenim abonmajem, ob takih izrednih gostih, ni uspelo napolniti velike dvorane goriškega Kulturnega doma!

JK

Samota v pristanu

Ali tržaško gospodarstvo umira?

V mesecu, ko smo tako bleščeče proslavili 50. letnico priključitve Trsta Italiji, se v dnevnem časopisu pojavlja vedno več člankov o gospodarskem stanju v Trstu. Časopisi prinašajo novice o tem in onem podjetju, ki zaključuje svojo dejavnost ali pa ki preseljuje svoje delovanje v bolj naklonjene kraje.

Tržaška uprava že dalj časa upira vse svoje energije v negotov projekt Expo 2008, pozablja pa na dejavnosti, ki so v našem prostoru že dalj časa ukoreninjene in ki prinašajo tržaškemu podjetnikom delo in posledično tudi dobiček.

Tako smo v prejšnjem tednu lahko brali, da se je npr. podjetje Anek Lines, ki je prevažalo potnike iz Trsta v Grčijo, odločilo, da bo odslej imelo v Italiji svoje vodilno pristanišče v Benetkah, ki nudi veliko bolj ugodne pogoje in infrastrukture kot tržaško. Iz Trsta je v Grčijo odpotovalo vsak teden deset trajektov, kar je prineslo tržaškemu pristanišču kar nekaj dela. Ta selitev bo v naslednjih mesecih zelo negativno vplivala na tržaško gospodarstvo, saj se je okoli teh potovanj spletla cela mreža dodatnih storitev, ki so prinesle v Trst kar nekaj novih delovnih mest. Čeprav ta novica tržaškega župana ni posebno prizadela, saj, kot sam trdi, je v Jadranu ogromno prevoznikov, ki samo čakajo, kdaj bodo lahko privezali svoje ladje v tržaškem pristanišču, so nekateri tržaški podjetniki že skoli vplivati na odločitev vodstva podjetja Anek Lines, vendar brez uspeha.

Istočasno smo lahko v časopisih brali, kako so šle v stečaj nekatere drobnoprodajne trgovine, ki so prodajale pohištvo. Sicer pa so tržaške drobnoprodajne trgovine že dalj časa v težkih vodah: kupcev je vedno

manj, saj domači kupci nimajo več dovolj denarja, kupcev iz Slovenije pa ni, saj tako in tako najdejo skoraj čisto vse v Ljubljani ali Kopru, če pa že morajo čez mejo, se raje ustavijo v Gorici ali Vidmu, kjer je osebje trgovin prijaznejše kot v Trstu. Tudi kitajska konkurenca pa je

pretirano visoke. Operaterji se še dodatno pritožujejo nad slabim sodelovanjem s tržaško mestno upravo in z upravo tržaškega pristanišča, ki nima posluha za njihove utemeljene zahteve. Žal pa tržaška mestna uprava nima pravega posluha niti za

vedno močnejša. Številni tržaški podjetniki so se že odločili in svoje obrate zaprli, drugi pa so trgovine prodali.

Med sejmom kave, ki je potekal v prejšnjih dneh v Trstu, smo lahko izvedeli tudi, da Trst ni več tisto pristanišče v Evropi, skozi katero je šlo največ kave, čeprav ima mesto že stoletno tradicijo na tem področju. V zadnjih desetih letih se je količina surove kave, ki gre skozi tržaško pristanišče, zmanjšala za celih 20%. Čeprav razpolaga mesto s primernimi infrastrukturami in z dobrim znanjem na tem področju, pa se v pristanišču nekaj zatika, zaradi česar se uvozniki raje odločajo za pristanišča na tirenski obali ali pa celo za kopersko pristanišče, kjer poteka delo veliko bolj učinkovito. Po mnenju operaterjev so storitve v tržaškem pristanišču na zelo nizki kakovostni ravni, cene pa

druge dejavnosti. Tako smo pred kratkim brali, da ostaja Zavod združenega sveta še vedno brez primernih finančnih prispevkov in da se v zadnjih letih bori z vedno večjimi težavami. Ravno tako se nad mestno upravo hudejejo tudi organizatorji vsakoletne regate Nations' Cup, ki se je v zadnjih letih odvijala v Trstu. Naslednje izvedbe pa se bodo odvijale v Tirenskem morju, kjer so pogoji veliko boljši.

Kaj se bo v naslednjih mesecih še zgodilo, ni znano. Ravno tako pa ni znano, kako se bo v bodoče razvijalo tržaško gospodarstvo in kje bodo mladi Tržačani služili svoj vsakdanji kruh, če se bo ta negativni trend še nadaljeval. Koliko podjetij mora še zapreti ali oditi, da bo mestna uprava začela misliti in delati za razvoj tržaškega gospodarstva?

Mara Petaros

Nasveti varčevalcem

Ponudba nepremičninskih skladov ni izredno bogata in velika. Glede na naložbeno politiko ločujejo megalofsko neopredeljene ali globalne od strogo opredeljenih oziroma specializiranih skladov. V prvem primeru družba za upravljanje investira vso premoženjsko maso v različne vrste nepremičnin ne glede na področno pripadnost. V drugem slučaju investicijska politika sklada privilegira določene tipe objektov (npr. trgovske centre, hotele, filmske dvorane, itd.) ali nepremičnine z določenimi območji. Z razliko od ZDA so te delitve nepremičninskih skladov v Italiji v različne kategorije šele v po-voju.

Večina varčevalcev je prepričana, da so nekatere oblike vlaganja brez nikakršnega tveganja (npr. državne obveznice). Isti odnos imajo investitorji do naložb v nepremičnine, katerih fizična otipljivost daje navidezno “psihološko gotovost”. V vsakem primeru je treba upoštevati dve neizpodbitni dejstvi. Katerakoli oblika varčevanja vsebuje vsaj mini-

Vlaganje v nepremičnine (2)

malno stopnjo rizika; višja donosnost naložbe je premosorazmerna z nivojem tveganja. V ta okvir uvrščamo tudi vlaganje v nepremičninske sklade.

Kot finančno tržišče vrednostnih papirjev je tudi trg nepremičnin zaradi raznih ekonomskih spremenljivk (splošna gospodarska konjunktura, stopnja brezposelnosti, ključna obrestna mera, demografsko stanje, itd.) podvržen pozitivnim in negativnim trendom. Poleg tega družba za upravljanje vlaga manjši del premoženjske mase nepremičninskega sklada v vrednostne papirje. Zaradi tega ima varčevalec še dodaten riziko, ki je značilen za to obliko varčevanja. Prisotnost vrednostnih papirjev v nepremičninskem skladu je nujno potrebna zaradi likvidnostnih razlogov oziroma v primeru zahtevkov po izplačilu prihrankov. Šibka točka naložb v objekte je namreč zelo počasna pretvorba v gotovino.

Zaradi tega je vlaganje v nepremičnine izključno dolgoročno oblika varčevanja, ki kot do-

polnilo obveznicam ali obvezniškim skladom ter delnicam ali delniškim skladom lahko postane del naložbenega načrta varčevalca. Na svetovni ravni so se sicer cene nepremičnin v zadnjih 3 letih krepko povečale. V Veliki Britaniji so slednje trenutno za 30 % nad povprečjem, v Parizu pa so v 2. tromesečju tekočega leta zabeležile 13 % porastek. Nihče ne more jamčiti, da se bo ta trend v prihodnosti tudi nadaljeval. Mnogi vlagatelji so pred 3 leti mislili, da bodo delniški tečaji stalno rasli. Na nepremičninskem trgu lahko pride do popolnoma iste napake. Perspektiva, da se bo ključna obrestna mera v EU postopoma začela dvigovati, v ZDA se to že dogaja, narekuje veliko stopnjo previdnosti. Višanje osrednje obrestne mere omejuje namreč dolgoročno posojila in s tem nakup nepremičnin, kar lahko povzroči bliskovit padec cen.

Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Stojan Pahor

Pisma bralcev

Je to kultura, namenjena našim otrokom?

Pred nekaj tedni je šel sin (običajno 1. razred nižje srednje šole Ivan Trinko) s šolo, v okviru Abonmaja za mlade, na ogled gledališke predstave "Čakajoč Godota". Ko se je vrnil domov, ga vprašava, ali mu je predstava ugaljala. Odgovori nama, da edino, kar je razumel, je bilo to, da je nekaj ljudi čakalo na tega Godota, ki pa sploh ni prišel; med čakanjem se je teh nekaj ljudi pogovarjalo med sabo, si vlekle dol hlače, ob eni priložnosti tudi spodnje, ob med pogovorom so uporabljali grde besede, kot recimo: "Ti m...", "a ti s...", "ti b...".

Pred približno tednom dni so si šli zopet ogledat predstavo, ki je spadala v sklop istega abonmaja. Namesto napovedane se je odvijala nadomestna predstava. Ko se je sin vrnil iz šole, je nama ves začuden povedal, da so na odru tri gospodične tekmovala med sabo, katera bo boljša. K predstavi so spadali tudi slačenje modrčka, razkazovanje golin pod hrbtom in obupen, skrajno vulgaren, opolčki žargon kot npr.: "Ti p...", "a ti k...", "pojdi v k...", "ma beži for dalle b..." itd.

Neverjetno, ponavlja, neverjetno se nama zdi, da je sploh treba odraslim osebam, ki naše otroke vabijo na take "predstave", razlagati, da je to nevzgojno, za otroka škodljivo, da je v ostrem nasprotju s tem, kar starši naše otroke učimo! Naj nama ne rečijo, da bomo tako vedeli za te prizore in izraze: je pre poceni opravičilo! Preden otrokom nekaj nudijo, morajo dobro vedeti, za kaj gre: to pomeni, da si morajo predstavo predhodno tudi sami ogledati! Pred leti, mislim, je bila to normalna praksa in do takih dogodkov nikoli ni prišlo.

Tednik Novi glas z dne 18.11.2004 objavlja kritiko zadnjih predstav za srednješolce; zadnji stavek prispevka vsebuje tudi naslednje: "No, sicer tudi ta negativni prikaz je lahko zelo dobra stimulacija in iztočnica za odkrit pogovor v šoli o današnji televizijski ponudbi...". Ljudje božji! Povejte nama, kako naj profesorji in starši razlagamo otrokom, da so šli v kulturni hram gledat nekulturno predstavo, ki jo je pisal neki kulturnik (saj pisatelji so kulturniki, mar ne?), ki jo je zrežiral drug kulturnik (saj so tudi režiserji kulturniki, kajne?), ki so jo predvajali profesionalni kulturni igralci (mislim, da jih, normalno, imamo za kulturnike), kate-re je režiser (kulturnik seveda!) dodobra podučil, na kakšen način vulgarne prizore in izraze prikazati ter izgovoriti, da bodo imeli čim večji učinek! In za krono vsega tega sva midva, starša, ki počeva, da naš 11-letni sin uživa to nekulturo, še plačala, da si je otrok lahko vse to lepo ogledal in poslušal! Plačala sva, da si ti kulturniki s pripravo in izvajanjem takih nekulturnih predstav služijo svojo plačo? Saj to je vendar, milo rečeno, psihotološka zabloda, ki ji bodo še najboljši psihoterapevti in analisti težko prišli do dna. Seveda, zabloda ni najina, marveč tistih, ki so mislili, da bodo starši ob takem početju mirno stali ob strani in držali svečo. O, ne! Otroci so za nas starše največji zaklad. Ne bomo dovolili, da se bodo napajali ob taki nekulturi. Mar slovenska, evropska, svetovna literatura ne premorejo nič res primernejšega? Mar ne obstajajo gledališke skupine, ki zmorejo postaviti na oder dostojnejše predstave?

Skoraj gotovo se bo našel tisti "izvedenec", ki bo rekel, da saj

tako izražanje naši otroci slišijo vsak dan po cesti in tega pač ne moremo preprečiti; da razkazovanje najrazličnejše golote po televiziji, revijah, plakatih itd. je že del našega vsakdana. Dragi moji! Po cesti, televiziji in tako naprej lahko vidimo tudi pijančevanje, kraje, posilstva, umore! Mar naj vse skupaj sprejmemo kot sestavni del naše kulture?

Za zaključek prosiva tiste, ki ste za to odgovorni, da nama za naslednje predstave, ki imajo lahko še tako nedolžne naslove, uradno zagotovite, da so res primerne, ponavljam, res primerne za 11-letne otroke.

Če pa, navzlic vsemu, primer-nih predstav ne morete zagotoviti, prosiva, da to tudi uradno sporočite, tako da otroka ne bo va več pošiljala na predstave v sklopu Abonmaja za mlade. To pismo pošiljava na Novi glas, Primorski dnevnik, Upravnemu svetu Kulturnega centra Lojze Bratuž in Ravnateljstvu ter Profesorskemu zboru nižje srednje šole Ivan Trinko.

S spoštovanjem!

Gorica 22.11.2004

Albert Devetak
Adriana Malič

O (dvojni) identiteti
Združene levice

Ko je v predvolilni mrzlici nastala na Goriškem Združena levica, smo se tega resnično prav vsi razveselili, še najbolj v SSK. Mislili smo, da so se končno, po nekajletnem premoru, slovenske levičarske sile ponovno organizirale in da bomo tako Slovenci v zagovarjanju svojih interesov znotraj goriške pokrajine bolj učinkoviti in močni. Upali smo torej v nov samostojen levi politični subjekt, ki bi znal spregovoriti svoji bazi in ki bi znal zagovarjati interese Slovencev na Goriškem.

Minilo je šest mesecev, - vmes so bile tudi občinske volitve, kjer je Združena levica žela tesno zmago v Sovodnjah in Dobjerobu, razočarala pa v Števerjanu - a upanja o tem, da se Združena levica profilira kot levi predvsem pa kot samostojni politični subjekt z jasnim programom, so ostala taka. Od nekdanj sem razumel delovanje levičarskih strank oz. političnih subjektov kot delovanje, ki postavlja v ospredje lokalno samoupravo, socialno gospodarstvo oz. vsaj tržno socialno gospodarstvo, levičarje pa kot tiste, ki ponosno zagovarjajo pravice delavcev oz. malega človeka v odnosu do kapitala, tiste, ki zagovarjajo sistem, v katerem socialna pozornost in pravice najšibkejših so v ospredju. Od Združene levice sem si pričakoval, da se jasno opredeljuje v korist njene volilne baze (kot to delajo drugi majšinski levičarski subjekti v Evropi), kar pomeni določeno kritično samostojnost do italijanskih vsedravnih strank, ko gre za interese njihovih volilcev.

Združena levica se sicer danes sklicuje na določene splošne levi programske smernice, ki pa so žal tako splošne (glej zdravstvo, mir, sožitje...), da se z njimi lahko vsi strinjamo, četudi ne pripadamo tej politični opciji. Konkretno upravno delovanje pa zahteva očitno več poguma, predvsem pa konkretizacijo načel, zahteva tveganje in izpostavljanje upraviteljev v pristojnih forumih, ko je treba braniti interese občanov.

Po teh slabih petih mesecih delovanja vidim prav v tem največje pomanjkanje. Zadeva okoli NES-a je bila za Združeno levico zgovorna in pokazala na vsa protislovja, ki so v njej prisotna. Po eni strani so predstavniki Združene levice javno priznali,

da je načrt NES pomanjkljiv in da bo privedel do dodatne finančne obremenitve občanov, po drugi strani pa so kompaktno sprejeli to vsiljeno rešitev, ki je danes sicer propadla. Komunisti, sestavni del Združene levice, so se celo izneverili samim sebi in svoji stranki (Stranka komunistične prenove je namreč skladno s svojimi načeli na pokrajinski ravni nasprotovala načrtu), glasovali so za interese kapitala in določenih finančnih lobi-jev, z metaforo rečeno se podedili interesom tistih, ki se vozijo v "mercedesih", in skupaj z ostalimi komponentami Združene levice so, ne glede na njene socialne posledice, hlapčevsko in brez poguma sprejeli zunanjo odločitev, za katero so objektivno obstajale tudi alternative, kot je danes povsem jasno.

Oddaljenost od potreb baze pa se kaže tudi v upravnem postopku, kjer upravitelji Združene levice se s težavo odzivajo na vsakodnevne probleme ljudi. Tako so se v Sovodnjah starši morali boriti za to, da je leva Občina poskrbela za prevoz nižješolcev iz Gorice, Rupenci še vedno poslušajo hrup tovarne Kemika, za katero župan trdi, da ga enostavno ni več, v Sovodnjah je vrtec še vedno z azbestno streho, ki se kruši itd.. Še bi lahko našteval, a ni moj namen opozoriti na upravne napake. Opozoriti želim samo na dvojni identiteto Združene levice, ki zagovarja kvalitetno javno zdravstvo, a ne zna poskrbeti za to, da bi se otroci v vrtcu šolali v varnem in zdravju prijaznem okolju.

Upam, da to dvojni identiteto, ki danes tako globoko označuje Združeno levico, bodo njeni prvaki čim prej prebrali, tako da se bomo lahko v slovenskem manjšinskem prostoru vsi resnično razveselili obstoja samostojnega in aktivnega političnega subjekta, ki zna preudarno braniti strateške interese naših ljudi.

Peter Černic

Problem šolskih
prevozov

Najprej naj povem, da se mi zdi vsebina pisma vsaj neprimerna, če ne celo žaljiva do mene in občinske uprave. Naj povem, da smo bili upravitelji vedno na razpolago za iskanje najboljših in najbolj primerne rešitve vsakokrat, ko se je pojavil katerikoli problem v zvezi s prevozom naših otrok v vrtec, šole in nazaj. Prav zato, ker smo do danes vedno opravili svojo dolžnost (v mejah zakonskih predpisov seveda!) in smo vozili otroke tudi takrat, ko ni bilo to obvezno, se nam zdi žaljiva trditev, češ da hočemo doseči od civilne motorizacije, da bo prepovedala prevoz srednješolcev s šolabusom. Naj spomnim starše, da so tehnični pregledi vozil predvideni po zakonu tako, da je Vaše razumevanje s tem v zvezi čisto odveč in brez pomena. Naj staršem povem še, da od civilne motorizacije nismo zahtevali prav ničesar in da smo še naprej pripravljeni prevažati otroke, kot smo to delali do danes, če nam bo tehnični pregled šolabusa to dovolil. Naj spomnim še starše, da bi v primeru nezgode, ki bi se pripetila ob nespoštovanju zakonov in tudi novih prometnih predpisov, odgovarjala župan in šofer šolabusa. V upanju, da se kaj takega nikoli ne pripeti, se sprašujem, kakšno bi bilo zadržanje staršev v tem primeru. Udobnost, ki smo si jo pridobili v vseh teh letih, je pozitivna in lepa realnost, vendar je ne smemo precenjevati in za to izkoriščati družbe.

Župan Petejan inž. Marco

Tržaški skavti

Orientacijski pohod... nekoliko drugače

Ko se skavti in skavtinje pripravljajo na orientacijski pohod, si v nahrbtnik ponavadi vtaknejo kompas, kotomer, trikotnike in ravnila, pa zraven še kak skavtski priročnik, ki gotovo prav pride. Tokrat pa vse to skorajda ni bilo potrebno, saj pot ni vodila tržaških skavtov po hribih in dolinah, po jasi, travnikih in gozdovih, temveč v samo središče mesta, med ozke ulice in trge, med semaforje in nebotičnike, med cerkve in pomembnejše stavbe. Pač - skavt se mora znati povsod, in tokrat so se voditelji odločili, da pot mora voditi po mestu. V nedeljo, 14. novembra zjutraj, sta tako tržaška načelnika Močni netopir (Jordan Pisani) in Prizadevna puma (Katja Volpi) sklicala zbor na Velikem trgu in poslala na pot pet skupin: tri čete (od 11 do 15 let) ter dva klana (od 16 do 20 let). Udeleženci tekmovanja so morali s pomočjo redkih navodil dobiti osem postojank, ki predstavljajo pomembnejše točke za Slovence v Trstu: Narodni dom, Narodna in študijska knjižnica, Zoisova hiša, Dom pristaniških delavcev, Cerkev Marije rožnega venca, slovenski konzulat, škofija in na teh postojankah so odgovarjali na vprašanja iz zgodovine Slovencev v Italiji, splošne kulture in skavtizma. Treba je priznati,

da so se skavti kar lepo znašli, posebno razveseljivo pa je dejstvo, da sta si prvi dve mesti delili mlajši skupini, saj se je na prvo mesto uvrstila kraška četa, na drugo pa mestna četa, medtem ko je tretje mesto pripadlo starejšemu klanu Učen klanu, ki pa je imel tudi nekoliko težje naloge. Tržaški skavti so se tako potepali skoraj celo jutro po mestnih ulicah in na podlagi lastnega orientacijskega čuta in znanja sami odkrivali zgodovino mesta, kar je mogoče še bolj poučno kot pa dolgočasna predavanja v šoli.

Igra pa se ni zaključila z osmimi postojankami, saj so morali skavti priti še do glavnega sedeža na Ul. Risorta in si tam ogledati razstavo o zgodovini skavtizma na Tržaškem. Sledila so še končna vprašanja in razglasitev zmagovalca. Po potepanju pod ledeno-mrznimi sunki burje in nekoliko oblačnim nebom se je topel čaj (za nekatere pa tudi vroča čokolada!) še kako prilegel. Skavti so se po tej igri udeležili še vsakoletne tradicionalne hvaležnice v stolnici sv. Justa z ostalimi verniki tržaške škofije.

JC

Z 2. strani

Terpin ...

Dovolite, da Vas ob čestitki in zahvali opozorim še na dejstvo, da si naša stranka na najvišjih organov države Slovenije, še posebej pa od nove Vlade, mislim da utemeljeno pričakuje, da bo bolj enakovredno obravnavala našo realnost. V zadnjem obdobju se je namreč dogajalo, da je

Z 2. strani

Hude
razpoke...

Bo Berlusconi še vztrajal na svojih stališčih in "fašistom ter demokristjanom", kot jih imenuje Bossi, grozil s predčasnimi volitvami in s samostojnim nastopom na takih volitvah? To je vprašanje, ki si ga te dni postavljajo mnogi opazovalci italijanskega notranjepolitičnega življenja. Je njegova grožnja resna ali navaden blef? Odgovor bo morda znan v prihodnjih dneh.

Medtem je prvak Nacionalnega zavezništva Fini že uradno prevzel posle na zunanjem ministrstvu in torej zamenjal Frattinija, ki je postal evropski komisar. Medtem ko to pišemo, pa je še v teku zasedanje glavnega vodstva Zveze krščanskih demokratov (UDC), katere voditelj Follini bi moral vstopiti v vlado in postati njen podpredsednik. Prizadeti ni, kot je večkrat povedal, navdušen nad takšnim imenovanjem, a nekateri vidni predstavniki njegove stranke pritiskajo, naj vendar sprejme ponudeno mesto. Na zasedanju je bil predmet ostre kritike tudi predsednik senata Marcello Pera - politično pripada stranki Naprej Italija (FI) -, ki

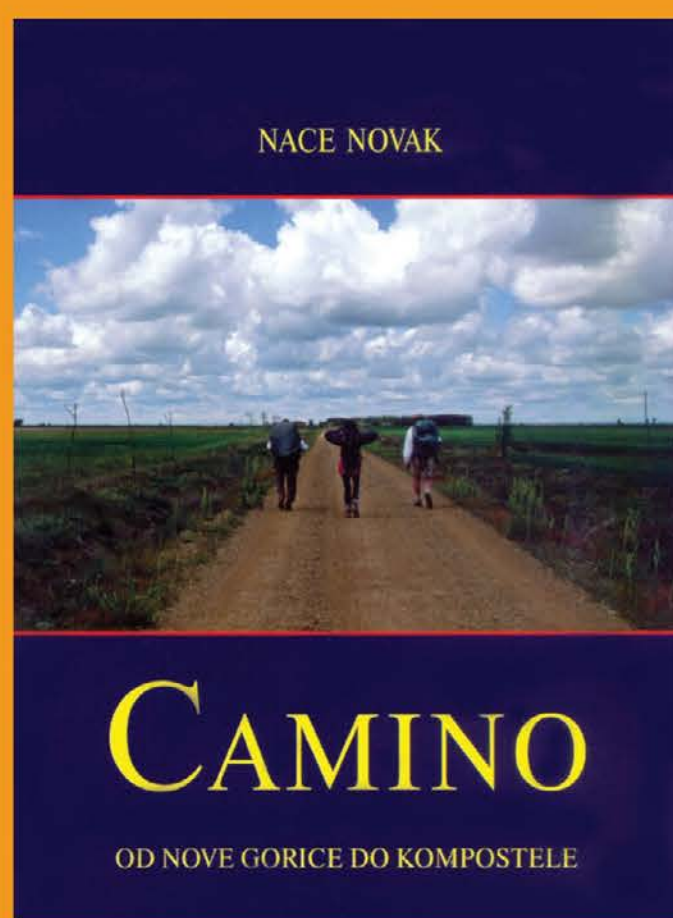

je bil izjavil, da je obstoj "kato-liške stranke" v Italiji velik nesmisel. Na zasedanju UDC so seveda njegove besede odločno zavrnil in poudarili, da tako kočljivih vprašanj ne bi smel načenjati, kdor zavzema tako odgovorno mesto, kot je predsedstvo senatne zbornice, saj Pera nadomestja predsednika republike v primerih njegove odsotnosti ali nezmožnosti.

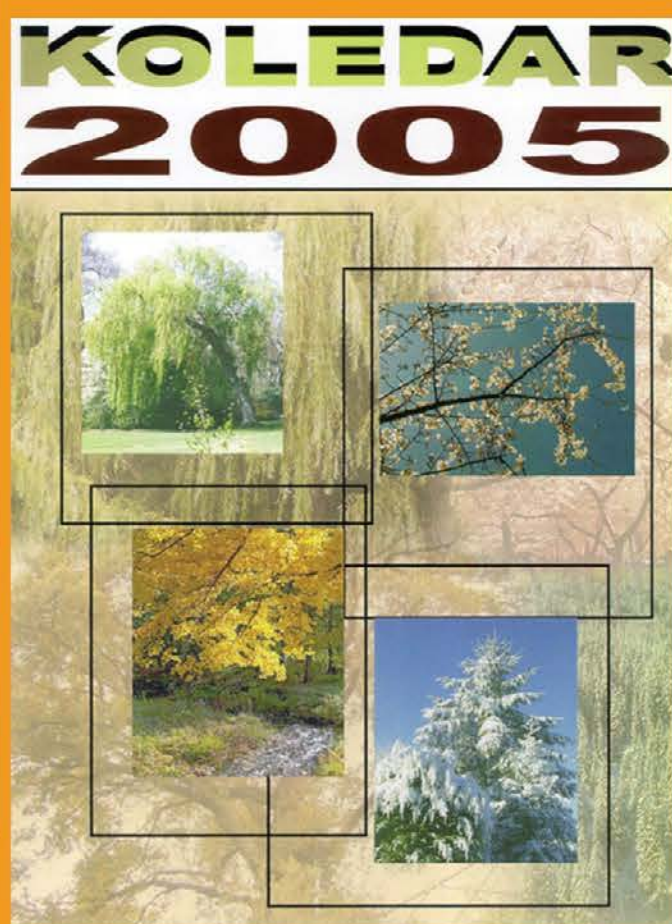
Kot vidimo, so v vladni večini zazijale takšne razpoke, kakršnih niso še pred nekaj dnevi predvidevali tudi povsem nepristranski opazovalci političnih razmer v Italiji.

KNJIŽNA ZBIRKA

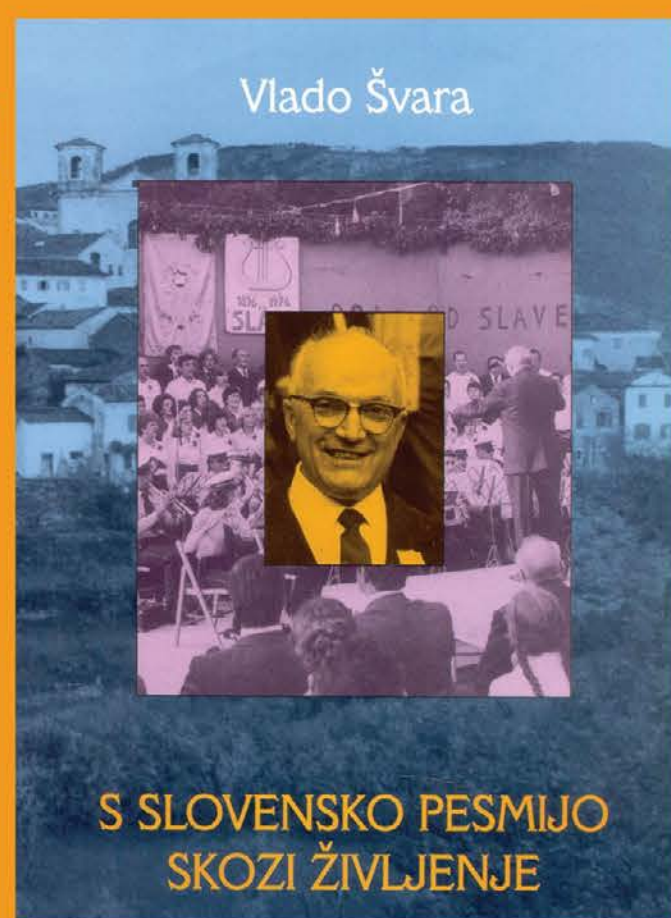
2005

Neobičajen potopis mladega novogoriškega romarja, ki je prehodil 800 km dolgo pot po severni Španiji do Santiaga de Compostela.

Koledar 2005 – zvesti zapisovalec pomembnih dogodkov med našimi ljudmi, delovanja naših društev in družbenega dogajanja

Življenjska pripoved tržaškega glasbenika in pevovodja, ki je zborovskemu delovanju posvetil nad šestdeset let svojega življenja

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

TRAVNIK – PIAZZA VITTORIA 25, GORICA-GORIZIA, TEL. 0481 533177, FAX 0481 548276,
E-MAIL MOHORJEVA@ADRIACOM.IT